

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Pályá-
zatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

A budapesti aut. orth. izr. hitközségnél egy נסה ש"ב állás betöltendő. Az állásra csakis 3 elismert orth. rabbi által képesített, nagyobb gyakorlattal bíró egyén pályázhat, aki egyszersmind kitűnő קורא ובעל תפלה ובעל קורא, hogy mindeddig kizárólag orthodox hitközségben működött. Pályázati kérvények hiteles okmánymásokkal felszerelendő és az életkor pontos megjelölése mellett 1929. évi január hó 31-ig a titkári hivatalhoz (VII., Dob ucca 35) nyújthatók be. Utiköltség megtérítésére csakis a meghívott tarthat igényt. Budapest, 5689. Tévész. havában.

A budapesti aut. orth. izr. hitközség előljárósága.

A pásztói aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet a II.-ik ש"ב-állásra. Pályázótól megkiván-
tatik, hogy a pénzbeszedést és az összes sameszi teendőket is végezze. Fizetés megegyezés szerint. Pályázatok: 3 elismert orth. rabbitól nyert kabolóval, 40 éven alóli életkort, eddigi működést, magyar állampolgárságot igazoló és családi állapotot feltüntető okmányokkal felszerelve, február hó 1-ig alulírott elnökség címére küldendők. Utiköltséget kifejezetten csak a meghívottnak térítünk meg.

Wohl Sándor s. k. elnök.

Remény

zsidó ifjúsági folyóirat.
Zsidó ifjúsági regények, elbeszélések,
darabok, szavalóversek, rejtvény, sakk,
sport, cserkészlet stb.

Szerkeszti: Dr. Molnár Ernő.

Félévre 4 pengő.

Budapest, IV., Magyar-ucca 3. szám.

A Gizella Gözmalom Rt.

Budapest, Soroksári-ut 16. szám,

Sürgöncim: Gizellamalom. — Telefon: József 461—79.

a Magyarországi Aut. Orth. Hitfelekezeti Központi Irodája rituális előírása szerint a hazai orth. hitközségek részére az orsz. orthodox rabbikollégium felügyelete mellett husvéti 0-ás buzalisztet és husvéti 65 százalék egységes buzalisztet öröl. — Részletes árajánlattal és szállítási feltételekkel felhívásra az igazgatóság szívesen szolgál.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vas-
tagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi ut 57/b — Telefon (cégnélküli levelezés).

FERJHEZ adnám házián nevelt leányomat 4000 P. hozomány-
nyal 35—45 éves jobb iparos vagy hivatalnokhoz, hitközségi alkalmazott előnyben, lehet özvegy is. Választ „Egyszerű” jelígre kiadó továbbit.

KERESKEDELMILEG képzett, intelligens, érettségizett, jómégle-
lenű 29 éves fiam részére kereskedelmi vagy ipari vállalatba való beönsülést keresek, ahol képességeit érvényesíthetné. Részletes ajánlatokat „Ideális élet” jelígre a kiadóhivatal továbbit.

SOFFÓR, szerelő 10 évi gyakorlattal, szombattartó állást keres. Berger, Ujpest, Máriá-ut. 3.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakob villanyőre berendezett sírközmében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

HÉBER és magyar szövegű lakodalmi meghívók és mindenféle kereskedelmi nyomtatványok legolcsóbb beszerzési forrása: Friedmann Jónás könyvnyomdája, Szeghalom, Békésmegye.

FIATAL, ügyes, értelmes, munkakedvelő leányt vagy fiut elválnék fűszerüzletembe gyakor-
noknak. Özv. Fried Ignácné, Mezőkövesd.

JÓLMENŐ iparvállalat közreműködő társat keres 4—5000 P-
vel. „Biztos jövedelem” jelíge.

TANULÓT felveszek rőfös-fűszerüzletembe. Szigoruan orth. hely. Fisch, Tiszaszentimre.

SZOMBATTARTÓ nőtlen fiatal-
ember, elsőrangú szakember, vasüzlete részére tőkés társat keres. „Vasüzlet” jelíge.

SAMESZ, jó baltile és balkojre állást keres. Cim válaszbélyeggel „egygyermekű” jelígre, kiadóba.

SZOMBATTARTÓ tanulót felveszek. Szeszület, Klauzál-ut. 28.

TANONCNAK ajánlkozok bármily szakmába 17 éves fiu, ki fűszer, üveg és porcellánüzletben jártas. Szombatra reflektál. „Dolgozni szerető” jelíge.

FAKERESKEDŐ-GYAKORNOK, 3 éves irodai és kereskedelmi gyakorlattal állást változtatna. Brieger Gyula, Tiszafüred.

HÁZTARTÁS vezetését vállalja középkorú orth. jobb nő, perfekt német. Vidékre is. Salamonné, Nyár-ut. 28. II. 8.

VALLÁSOS orth. urilány üzletbe vagy gyermekekhez ajánlkozok, varrásban jártas. Háztartásban is segédkezne. „Vidéki” jelígre.

JÓ HÁZBÓL való zsidó lány, ki főzéshez ért, 2 gyermek mellé azonnal felvétetik. Kohn J. Herman, Budapest, Andrassy-ut 1.

AJÁNLKOZIK 16 éves leány, gyermekekhez. Főzésben, varrásban jártas. Ajánlatokat „Jobb házból” jelígre, kiadóba kér.

DENATURÁLT SZESZ, kartelen kívüli, tüvegekben és hordókban legolcsóbban kapható Pollák Zsigmondnál, Debrecen.

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber, magyar vagy német szövegű lakodalmi meghívó és bármiféle nyomtatvány a legkitűzőstá-
bul készült Schwartz Lipót könyvnyomdájában Kun-
szentmiklós. Kérjen árajánlatot.

Felelős szerkesztő és kiadótlajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI., Próféta ucca 7

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ש"ב

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

A statusquo nagygyűlés

A február 19-én összeülő neológ konferencia előtt három héttel, e hét szerdáján tartotta a Magyarországi Statusquo Hitközségek Szövetsége országos nagygyűlését. Hogy kidomborítsák a többi szervezetektől való különállásukat, a statusquobeliek semleges helyen, a Pesti Chevra Kadisa disztermében gyülekeztek. A gyűlésről hivatalos értesítést még nem adtak ki, de módunkban áll közölni, hogy az elnök dr. Fejér Ferenc, a debreceni hitközség elnöke megállapítása szerint az eddig statusquo alapon állott nagyobb hitközségek többsége, Debrecen, Nyiregyháza, Sátoraljaújhely, Eger, Gyöngyös stb. már bejelentették csatlakozásukat a szövetséghez.

A nagygyűléstörékvései Lebóvits József mágocsi főrabbi fejtegette, akit az elnök felkért egy Tóra-igék-n alapuló referátumra. A szónok visszapillantást vetve a statusquo hitközségek hatvan éves passzivitására, az új szövetséggel meginduló aktivitás célját: a zsidóság egységének hirdetésében látja. A statusquo-beliek — mondotta a szónok — tisztában vannak a feladat nehézségeivel, nem is várnak gyors eredményt, de biznak a sikerben. — A referátum után elvégezték a formalitásokat s azzal véget is ért a gyűlés.

Amíg az új szövetség alapszabályai nem voltak megerősítve, véleményeltérés volt tapasztalható az új szövetség szükségessége felől. A Zsidó Ujság hasábjain is kétféle vélemény hangzott el. De most, a szövetség legalizálása után az egész magyar zsidóság öszintén óhajtja, hogy a szövetség a kötelekébe tartozó hitközségek ügyeit intezze minél jobban s teremtsen bennük aktív zsidó életet. Ezért sokkal jobban szeretjük volna, ha valami konkrét

célkitűzés hangzott volna el a gyűlésen, oly kitűzés, amely a magyar zsidóság vallási, kulturális vagy humanitási életébe új szintet visz be. A zsidóság egységének proklamálása nem lehet egy program főtartalma. Mert ha „egység” alatt szervezeti egység értendő, akkor új felekezeti harc küszöbén állnánk, amely harc nagyon is egyenlőtlen volna, mert megvívására az új szövetség nem rendelkezik elég erőforrásokkal. Ha pedig „vallásossági egységet” hirdet a statusquo szövetség, önmagának is be kell vallani, hogy ideális messzeségben van az idő, amikor a magyar zsidóság zömében megint a vallásosság, a Tóra lesz döntő és életirányító tényező. Ha pedig „érzelmi vagy történelmi

egység” a cél, akkor ez már is el van érve. A magyar zsidóságban az orthodox és a neológ országos vezetőség harmóniája példás. A nem-orthodox sajtó egy része szinte hódolattal veszi körül az orthodoxiát. Ilyen körülmények mellett az egység hirdetése kissé túlátlalános törekvés-jelző. De fogjuk úgy fel a dolgot, hogy meg nem bolygatható szervezeti különbségeink s ugyszólván át nem hidalható életfelfogásaink ellenére — igyekezzünk mindannyian a magunk módja szerint a zsidóságot megerősíteni! — Ez az igazi egység, amelyet szolgálunk a Tóra, a vallásosság, a szociális tevékenység tetteivel E téren buzgalommal az új szövetség is sok üdvöset tehet.

A kétszázéves Lessing

Selojmo Ibn Verga történetíró a Sévet Jehúdo című héber krónikájában elmondja a történetet az apáról, aki halála előtt az igazság gyűrűjét adta át fiának s ez viszont az ő fiának, míg oly apához ért a gyűrű, akinek három egyformán szeretett fia volt és azok részére az igazi gyűrűn kívül még két utánzatot készített s külön-külön mindegyiknek átadta a gyűrűjét. Midőn az apa halála után a testvérek között viszály ütött ki a gyűrűk miatt, az igazságos bíró a viszályt úgy döntötte el: mindenki tekintse a saját gyűrűjét a valódinak, de éljen békében a másik két gyűrűtulajdonossal. Ez a mese már a „Sévet Jehúdo”-ban a három monotheistikus vallásra vonatkozik. Ezt a motívumot tette meg a „Nathan der Weise” című drámájának alap gondolatává Lessing Gotthold Efraim német író, akinek kétszáz éves évfordulóját ünnepelte a napokban az egész

kulturvilág. Lessing már husz éves korban küzdött az okatlan s zsidóellenes fajgyűlölet ellen és egész élete a vallási türelemért vívott harcban telt el. Hálával emlékezik meg tehát róla a zsidóság. Nem mintha e türelem elérése volna a zsidóság egyetlen célja. Nem! A polgári egyenlőség csak megkönnyítést, jobb keretét jelenti a zsidó vallásosság és szellemi élet gyakorlásának. Amely nemzedék nem így fogja fel a polgári szabadságot, az belsőleg elsorvadt. Hisz akikért legelső sorban küzdött Lessing: Mendelssohn köréért s berlini kortársaiért. — azok pár évtized múlva ki is tértek, amikor a gettóból kikerültek. Orthodox szémszögből itélve, Lessing nem ideál, az azonban még sem vitatható, hogy nagyot alkotott: hirdette az általános etikát, a vallási türelmet és erkölcsöt az egyetemes emberiség alaptörvényeül.

A világ tórahű zsidóságának főbb kérdései

Ilyen címen tartott Berlinben jan. 21-én Jacob Rosenheim, a frankfurti orthodox hitközség és az »Agudasz Jiszroel« vezető egyénisége előadást. Az illusztris és tudós előadó előbb szociológiai szemszögből világította meg a zsidóság helyzetét. A háború — azt mondta — részben azt eredményezte, hogy a merev és kizárólagos anyagias felfogás háttérbe szorult és a vallási értékek iránti érzék felébredt. A háború után a nemzeti érzés fellendülését is észleljük. A zsidóság ezekre az áramlatokra reagált. A vallásos irányzaton kívül különösen erős lett az a törekvés, amely a zsidóságból a világ többi népeihez hasonló népet akar kiformálni, anélkül, hogy tekintetbe venné a zsidóság sajátos feladatát, amelyet reá a Szináj hegyén történt kinyilatkoztatás szab. Az »Aguda« éppen figyelmeztetni akarja a zsidóságot az ő történeti s I-ten által ren-

delt különvalóságára.

Rosenheim igen éles elmével boncolta azután a vallásos zsidóság eloszlását. Mert a vallásos zsidóságban tagadhatatlanul vannak ilyen differenciák. E különbségeket több szempont szerint lehet kidomborítani. Az első szempont az, hogy a dolog természeténél fogva az ifjúság és az öregek, a munkások és a munkaadók között még a törvényhű zsidóság körében is differenciák mutatkoznak. Vannak történeti, földrajzi, műveltségi okokból fakadó különbségek. A vallási téren is vannak eltérési árnyalatok. Mindezek után megállapítható, hogy a Tórahű zsidóság körében 4 típust különböztethetünk meg: 1) a litván, 2) a lengyel-chószid, 3) a nyugat-európai, 4) a magyar orthodox típust.

E típusi különbségek szemmel-tartásával kell majd az

Elül havában összeülő má-

sodik nagy agudista összejövetelnek (Kenészió Gedajló)

és az ezt Ijjar havában megelőző rabbikollégiumi zsinatnak működési irányt szabni. Legcélszerűbb lesz az egyes típusok számára frakciókat szervezni, hogy a maguk sajátosságai szerint haladjanak az egységes cél felé.

A gólsz országában a legfontosabb belső kérdés: a nőnevelés, amely a »Bész Jakojv« mozgalom folytán különösen Lengyelországban rendkívül értékes eredményeket ért el. (A »Bész Jakojv« iskolák ma már 15.000 leány-tanítványt számlálnak.) Emellett természetesen a jesiva és a Talmud-tóra kérdése megmaradt a maga zsidó sorsot eldöntő fontosságában.

Szembe kell nézni őszintén — mondotta a szónok — az erec-jiszroéli problémával. Gazdasági téren Palesztinában együtt lehetne haladni a cionistákkal. Ugy az Agu-

Tárca

Történetünk abban az időben játszódik le, mikor az angyalok a földön járva, figyelték az ember ténykedését és élete folyását... Alig, hogy az égbe visszatértek, a pajtások raja vette őket körül és ezer kérdéssel ostromolták őket. Először is arra voltak kíváncsiak: Igaz-e, hogy az emberek okosabbak, mint az állatok? Másodsor: Van-e fogalmuk I-tenről? Angyalokról? A világlátott angyalok erre azt felelték: nem minden ember okos. Van közöttük, aki bátran beállhatna a barmok sorába, de sok derék I-tenfélő is van közöttük. Bennünket, angyalokat névről ismernek és azt is tudják, melyikünk mi fölött rendelkezik. Annyira szeretnek bennünket, hogy mindent ami szép és jó, hozzánk hasonlítanak, mondván: olyan szép és jó, mint egy angyal. Egy kollégánk ellen azonban nagyon fel vannak háborodva

és állandóan szidják, mint a bokrot. Tudjátok ki ez? A halálangyal. És valljuk be, joggal. Figyeljétek ide. Egy szép tavaszi napon volt, midőn a természet hosszú téli álmából felébredt és a nap szerelmes csókjaitól felhevülve, teljes pompájában bontakozott ki. A mezők, rétek smaragd-takaróját szép tarka virágok díszítették. A fák mintha pattogtatott kukoricával lettek volna telehintve. A légben tarka pillangók kergetőztek. Az erdő felől az éneklő madarak csicsérgése, csattogása zengett bele a lágy balzsamos levegőbe, ami még vidámabbra hangolta a sétálók kedélyét. Egyszerre rettenetes kiabálásra lettünk figyelmesek... Mi az, mi történt? kérdeztük az összefutott emberek egyikétől. — Borzalmas — felelte a kérdező: — egy alig 30 éves szép, gazdag, a közéletben is nagy szerepet játszó ember halt meg hirtelen, szép fiatal feleséget és két gyermeket hagyott hátra. Alig, hogy onnan elmentünk, újra jajgatás, apró gyermekek két-

ségbeesett sirása töltötte meg a levegőt. Hát itt mi történt? Kilenc gyermek atyja halt meg, nagyszámú családját a legnagyobb nyomorban hagyta. Oh, az a kegyetlen halálangyal!

A tátott szájjal hallgató angyalok közül ekkor egy szemrehányó hang szólalt meg: — Ez a szolidaritás? Ez a kollegális együttérzés? Mindnyájan a hang irányába néztek. Ki az? Ki lenne más, mint az emberek réme, a rettegett halálangyal. Így nézve ökelmét, nem is látszik olyan rettenetesnek.

— Nem szép töletek, hogy ti is elítéltek, holott jól tudjátok, hogy én csak végrehajtója vagyok a Teremtő akarátának. — Az angyalok szégyenkezve sütötték le szemüket. Ami igaz, az igaz. Csakugyan nem tehet róla.

— Volna számodra egy jó tanácsom — szólalt meg az egyik. — Hallottam ugyanis az emberektől, sőt a legbölcsebb ember könyvében is benne van, hogy »a rossz asszony a halálnál is keserűbb«.

Mi történik Vlnában?

— Saját tudósítónktól —

Néhány hét óta nagy esemény tartja izgalomban Lengyelország hithű zsidóságát: a vilnai főrabbinátus betöltésének kérdése.

Vilna — a litvániai Jeruzsálem — jelenleg nagy harcoknak színhelye; önvédelmi harcát folytatja e helyütt az orthodoxia, mert oly főrabbit akarnak reája kényszeríteni, aki igényeinek semmiesetre sem felel meg s kinek megválasztása durva megsértését jelenti az évszázados vilnai tradícióknak.

A „Zsidó Ujság“ a multkor megemlítette, hogy Rubinstein szenátort megválasztotta a vilnai előjáróság (melynek többsége sajnos, vallástalan elemekből áll) főrabbinak. A választás rendkívül nagy visszatetszést váltott ki. Vlnában ugyanis 130 évvel ezelőtt halt meg a talmudi tudomány egyik utólrétegetlen mestere, R. Eljohü, a „vilnai gaon“. Ennek kapcsán akkoriban kimondották, hogy Vlnában senki sem lehet többé „főrabbi“. A litvániai „Je-

rüsolajim“-ban azóta csakis rabbikollégium működött (Váád Horabonim). A mostani választás tehát szakítást jelent a tradícióval, de egyben súlyos megsértése a rabbikollégium elnökének, R. Chájim Osér Grodensky-nek, aki korunk egyik legnagyobb gaonja, tudosa. A dologba már több rabbinikus tekintély is beleszólt, többek között a híres radini gaon, a „Chófecz Chájim“, de az előjáróság egyelőre ragaszkodik a választáshoz.

Lengyel-orth. körökben az elkeseredés óriási. Az orth. „Das Wort“ c. lap szemébe vágja Rubinsteinnak, hogy nem fogadta el a rabbikollégium békejobbját, mely már régebben meghívta őt tagjai közé. Rubinstein azonban — folytatja a lap — tiltott gyümölcsre, a főrabbi-stallumra kapott vérszemet, mit sem törődve Vlna régi tradícióival és a „Váád Horabonim“, becsületben megöszült tagjaival. Jiczchok Hakótajn.

Wesilla mosószert hódít mindenütt

Ceres-ételzsir

Husvétii áru, משה של
a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461-92, 93, 94. J. 408-92

dát, mint a cionista szervezetet az elmúlt idő arra tanította meg, hogy külön-külön egyik sem tud boldogulni s nagystilű letelepítést nem bir keresztülvinni. Ezzel kapcsolatban van az orthodoxiának a Jewish Agency-be való belépésének a kérdése. Erről is lehetne komolyan beszélni, ha megreformálnák a Keren Hajeszodot s kizárólag a gazdasági és kolonizatorikus területre szorítanák és kizárnák belőle a kulturális munkát, amelynek folyamán vallástalan intézmények is részesülnek támogatásban. A Tóra-hű zsidóságnak eminenter érdeke, hogy az összeülő nagy-gyűlés megadja mindenre a jeleletet és irányítást.

Kérj szabadságot; menj le a földre azt tanulmányozni és ha csakugyan igaz, nagyszerű fegyver lesz kezdedben, amivel a haragvó embereket letorklohatod: »Rossz a halál? Igaz, de van annál rosszabb is. Tessék az ellen tenni valamit és hagyjatok engem békében«. A terv nagyon megtetszett neki és egy órával később már utban volt a föld felé a pecsétetes szabadságlevellel a kezében, amely kerek 20 esztendőre szól, R. Gavriél Engel névre.

Egy jól nevelt és vallásos angyalnak az első útja hová vezet? Természetesen a bészhamidrosba. A mi Reb Gavriél Engel barátunk Admó városába érve, betért a bészhamidrosba. És kit talált ott? Kit mást, mint Reb Smerl, kinek ugyszólván állandó lakhelyül szolgált a bészhamidros. A rossz nyelvek azt mondják ugyan, hogy nem a vallásossága indította arra, hogy állandóan ott tartózkodjék, hanem — ezt nem én

mondom — drágalátos feleségének, a híres Jentele asszonynak a nyelve, amely olyan hegyes volt, mint egy varrótünek a hegye és olyan gyorsan pergett, hogy a legjobb pörgetyű sem tudott volna versenyre kelni vele, szögezte oda a hosszú falócahoz, amelyen nemcsak ülni, de gyakran aludni is szokott. Alig, hogy a fiatalember a bészhamidros küszöbét átlépte, Reb Smerl nagy bozontos szemöldökei alól rápislogott és igazi ősi szokás szerint a kérdések özönével árasztotta el: Hová való? Honnan jön? Mi járatan van? Van-e apja? Hogy hívják? stb. Mikor Reb Smerl megtudta, hogy ez a fiatalember még nőtlen, hirtelen átvillant agyán a gondolat: ez jó volna az ő Mirelejének! Szegény gyermek már 24 éves is elmúlt és mégsem került még fejkötő alá és ha a jó Teremtő nem fog valami csodát művelni, talán nem is kerül soha. Mert pénze az ugyan nincs, de olyan — csunya, hogy a Mesiasis sem tud miatta eljönni. És a nyelve? Asz-pasz, mint az anyjáié. Tudja ezt az egész környék. Nü, Reb Smerl, most légy ügyes! — biztatta önmagát. Karon fogta a fiatalembert és egy-kettőre haza cipelte. Jentele asszony, alig, hogy az ablakon át az urát megpillantotta, máris kinyitotta a száját, hogy a szokásos és az idegenre gorombaság módjára ható üdvözlő szavakkal illesse. De ez egyszer megjárta, mert amint a fiatalembert meglátta, torkán akadt a szó. Mirele is csakhamar előkerült és a csinos fiatalembert meglátva, haja tövéig elpirult. De minek szaporítsuk a szót. Négy hétre rá Reb Gavriél Engel és Mirele, »Mózes és Izráel törvénye szerint« (Kedász Mojse ve-Jiszroél) férj és feleség lettek.

A lakodalmi hét elmúltával már nem kellett Reb Smerlnek a bészhamidrosi falócat egyedül nyomnia, közös erővel tette azt ipa és vő. Így barátságosabban teltek multak a napok. Egy esztendő mul-

A statusquo kongresszusról

— Saját tudósítónktól —

A szerdán megtartott statusquo nagygyűlést, — amellyel vezércikkünkben foglalkozunk és amellyel szemben az orthodox álláspont további kidomborítását még fenntartjuk magunknak — dr. Fejér Ferenc világi elnök nyitotta meg. A határozatképesség (!) megállapítása után Lebovics József főrabbi, egyházi elnök emelkedett szólásra s többek között a következőket mondotta:

— A statusquo szervezet nem a pártoskodást akarja szaporítani, hanem a zsidóság egységének eszméjét óhajtja szolgálni. Hatvan esztendeig dicső elődeink a statusquo eszmét csak passzív rezisztenciával szolgálták. Az elmúlt 60 esztendő azonban arra tanított

meg, hogy ez nem vezet célra, ennek következtében szervezetbe tömörültünk, hogy aktivitásba lépünk, hogy felépítsük az világítótoronyt, amelyből a zsidóság egységének eszményi világossága fog terjedni szerte-széjjel. A statusquo zsidó feladata a zsidóságon belül ugyanaz, mint ami a zsidóság feladata a népek között: *hirdetni az i-teni igazságot*. Nem keres bírálatot, nem gyanúsít senkit rosszhiszeműséggel, elismer minden törekvést, mely a hitmélyítést, a Tóran tanulást, a zsidó vallási intézmények kiépítését és az *áhávász jiszroél* szolgálja, azonban tévelygésnek tartja mindazt, ami a zsidóság egységét megbontja és mert a zsidóság egysége oly szent,

hogy bele van kapcsolva a Tóra egységébe, sőt az I-ten egységébe, ahogy minden imádkozó zsidó a szombati *semajne eszré*-ben vallja: *átó echod vesimchó echod, ümi keámchó Jiszroél gaj echod boó recz*. Ezért feltétlenül bizik feladata végső sikerében, amely előbb-utóbb bekövetkezni fog, mert bekövetkeznie kell . . .

Ezután következtek a tárgyszorozat többi pontjai: jelentések, tisztikar megválasztása, amely azonban még nem fejeződött be, mert az alapszabályok szerint a távollevő, szavazni jogosultak, (kiknek egyrésze a forgalmi akadályok miatt nem jelenhetett meg) szavazatukat utólag zárt levélben postán beküldhetik.

A zsidók ujabbkori történetéből

Welisch orosz városban 1823. husvétvasárnapján eltűnt egy tizenhárom éves orosz fiú. Tíz nap mulva a város falain túl, egy mozsárban találták meg a fiú holttestét.

A törvényszéki és orvosi vizsgálatot a vérvád meséjének hatása alatt folytatták le. Két asszony, a zuhlott életű Mária Terentjewa és az eszelős Jeremejowa elhívték

a szülőkkel, hogy a fiút zsidók ölték meg. Terentjewa a két legtekintélyesebb welischi zsidót: Berlin kereskedőt és Zeitlin városi tanácsnokot gyanúsította.

va Mirele szép, egészséges fiúgyermekkel építte meg életét. Ez a körülmény pár napi nyelvszünetet hozott a boldog anyja-apa életébe. De aztán újra kezdődött a pokoli élet. Szegény Gavriél saját bőrén tapasztalta, mennyire igaz volt böcs Salamonnak, mikor azt híres megállapítást tette: »A rossz asszony, kesé. übb a . . . ná!«.

Teltek az évek, a kis Reioéi nőt, fejlődött és szép fiatalember lett belőle. Az apja rajongásig szerette. Ő volt pokoli életének egyetlen derűs napsugara. Egy szép napon félre hívta egyetlen fiát és így szólt hozzá: — Fiam, nagy titok kell a tőd fejednem. Tudd meg, hogy én vagyok a halá angyal. 20 évre jöttem le a földre, hogy személyesen győzdjem meg ró a, miszerint a halál nál is van rosszabb. Mondhatom, olyan tapasztalatokkal megyek vissza, aminőkre legmerészebb álmaimban sem mertem volna gondolni. A 20 év letelt. Vissza megyek, de téged édes fiam, boldoggá akarlak tenni. Fi-

gyelj tehát ide. Te pár esztendőre elmégy hazulról. Mikor vissza jössz, azt mondd, hogy amíg oda voltál, az orvosi tudományban buvárkodtál és most kész orvos vagy. Ha elhívnak egy beteghez, megírod, ha a beteg lábánál állok, akkor nem fog az meghalni. Irsz neki akármilyen orvosságot és biztosítod a családot, hogy a beteg fel fog gyógyulni. Ha azonban a beteg fejénél állok, akkor nincs mentés. A családot kíméletesen kikészíted a halál bekövetkezésére és elmégy. Így a hirnevéd egy-kettőre meg lesz alapítva.

Másnap híre terjedt, hogy Reb Gavriél Engel eltűnt. Szegény nem bírta tovább ezt a keserű életet. Ha akadtak, akik eltűnésén csodálkoztak, azok csak azon akadtak fenn, hogy miért nem tette ezt már 20 évvel ezelőtt? . . .

Apja tanácsát követve, a fiú elutazott és három év mulva jött haza. A következő napon az arra járók csodálkozva olvasták a kapura felszögeezett zománczott táblát, a

melyen ez a felírás ékeskedett: Dr. Engelssohn Rafáel. Nem telt bele egy hét és Engelssohn orvos urnak olyan híre kelet, mint akár egy nagy rebbenek. Hogyne, amikor egy orvos olyan rettentő nagy tudománnyal bír, hogy halálos biztossággal tudja megállapítani, hogy a beteg felgyógyul-e vagy sem. A doktor ur úgy élt, mint a hal a vízben. Mi sem zavarta boldogságát. Egyszer azonban kemény diója akadt. A szomszédváros leggazdagabb embere beteg lett. A leghíresebb professzorok sem tudták rajta segíteni. A kétségbeesett család óriási jutalmat tűzött ki annak, aki meggyógyítja. A család egyik barátja, aki Engelssohn hírére hallotta, azt tanácsolta, hívják el az új csodadoktort, hátha az segítene. El is hívták. Alig, hogy a szobába lépett, ijedten látta, hogy apja a beteg fejénél áll. Kiküldött mindenkét a szobából és mikor egyedül maradt a beteggel, könyörgésre fogta a dolgot. — Atyám, ötven ezer forintról van szó! Nagyon kérek,

Másfél évi vizsgálat után a witebski főtörvényszék kimondta, hogy a gyanuba fogott zsidók ártatlanok és megparancsolta, hogy Terentjewa asszony, aki feltétlenül kicsapongó életet élt, vezekeljen az egyház szabályai szerint. A görögkeleti papság azonban nem nyugodott meg az ítéletben.

Mikor I Sándor cár 1825-ben Welischben időzött, Terentjewa asszony kérvényt nyújtott át neki, amelyben a fiu gyilkosainak ügyében vezetett vizsgálatot fölületesnek mondotta, a hatóságokat hanyagsággal vádolta meg és azt hazudta, hogy a meggyilkolt az ő fia. A cár Fehéroroszország főkoronmányzóját, Chovanskij-t bízta meg az új vizsgálatral, azt az embert, aki maga is hitt a vérvád-legendában. Strachow nevű hivatalnok vette kezébe a nyomozást; első dolga volt, hogy letartóztatta Terentjewát, aki a bűnrészesség vádját magára vállalta, csak azért, hogy Berlint és Zeitlint a gyilkosságba belekeverhesse. Azt vallotta, hogy a fiút ő csalta a két tekintélyes zsidó házába és hogy a zsinagógában kiozták halálra a fiút, vért vették, palackokba öntötték

Wesilla mosás a legtakarékosabb

menj el! — Nem lehet — felelte az apja. — Ezt az embert egy óra mulva magammal kell vinnem . . .

Engelssohn ereiben azonban nem hiába csörgedezett angyalvér. — Ez egyszer tuljárom az apám eszén — gondolta magában . . . Kiment és az aggódó családnak azt mondotta, hogy elvállalja a beteg kezelését. Azután bement a szomszédos szobába és pár percig csendben maradt. Majd oda surrant az ajtóhoz és azt hirtelen felrántva, ijedt hangon kiáltotta:

— Papa, jön a mama!

Több sem kellett. A következő pillanatban a halálangyal illa be, nád a kerek, úgy eltűnt, mint a kámfor. A beteg ettől a perctől kezdve rohamos javulásnak indult és harmadnapra kutya-baja sem volt. Még máig is él, ha meg nem halt . . .

Hoch Lajos, Eger.

és kendőket áztattak a vérben. Az elvetemült nő azt hazudta, hogy ő, valamint Berlin és Zeitlin keresztény szolgálói végig résztvettek a kegyetlen munkában. A szolgálóleányok, a provokátorok »puhító munkájának« hatása alatt, szintén úgy vallottak, mint Terentjewa. Strachow a hamis vallomások alapján elfogatta Berlin és Zeitlin egész családját s velük együtt negyvenkét zsidót veretett láncra. A vádlottakat retentő torturák alá vetették. A zsidó nők örvöngtek kinjaikban, a férfiak nemesen viselték a martíriumot. Strachow diadallal jelentette Chovanskijnak, hogy kinyomozta a gyilkosokat. 1826-ban I. Miklós cár a vérvád alapján elrendelte, hogy a welischi zsinagógát be kell zárni és zsidó i-tentisztelet más hol sem tartható.

I. Miklós cár meg volt győződve, hogy »rituális gyilkosság« történt. Welischben retentően szenvedtek a zsidóhitűek. A kereskedelem megszűnt, a boltokat bezárták. A lepénzelt Terentjewával és a többi női tanuval nagyon jól bántak. Minthogy tudták, hogy amnesztiában részesülnek, egész sor újabb zsidó bűnügyet találtak ki. »Emlékezni kezdtek rá«, hogy a zsidók más alkalommal is gyilkoltak és hogy a görögkeleti egyház »szent edényeit« meggyalázták. A cár, akinek minden részletet jelentettek, 1827. októberében elrendelte, hogy állapítsák meg, kiket gyilkoltak meg, különben az egész história közönséges hazugságnak látszik. Ez a parancs azután korábbi vérvádak felpiszkálására adott alkalmat. Így jutottak el a grodnói eset ujrafelvételéhez. Egy kitért zsidó, Grudinskij nevű, aki a minski kormányzóságban élt, közölte a vizsgálóbizottsággal, hogy ő hajlandó megmutatni a zsidók »titkos könyvében«, azokat a parancsokat, amelyek a rituális gyilkosságra vonatkoznak. Amikor a könyveket beszerezték, kiderült, hogy azokban az állatoknak zsidó rítus szerint való levágásáról van szó. A felsült renegát bevallotta, hogy csak jutalom reményében

vállalkozott; császári parancsra elfogták és besorozták katonának.

1834-ben került a vérvád a birodalmi tanács elé és itt az igazság győzött. Az igazság harcosa, Mordwinow, az agg államférfi volt, aki mint welischi földbirtokos nagyon jól ismerte az odaváló zsidókat és tudta, hogy a vád alávaló koholmány. Mordwinow hatalmas tárgyszeretel és éles logikával tépte szét a Chowanskij-Strachow-féle vizsgálat egész hazugság-hálózatát és azt indítványozta, hogy a vádlottakat bocsássák szabadon, kártalanítsák őket szenvedéseikért, a hazug tanukat pedig száműzzék Szibériába. A birodalmi tanács a kerületi szenátus nézetéhez csatlakozott, de elvetette a kártalanítási pontot. 1835-ben hagyta jóvá a cár a birodalmi tanács ítéletét, a mely így szólt:

»A birodalmi tanács ennek a bizonyult esetnek alapos megvizsgálása után arra a véleményre jutott, hogy Terentjewa, Maximowa és Koslowszkaja tanu-nők egymásnak ellentmondó vallomásai semmiféle pozitív bizonyítékot nem szolgáltatnak a megvádolt zsidók ellen s ennél fogva kimondja: 1) a Fjodor Jemeljanow meggyilkolása és hasonló bűnök miatt vádolt zsidók szabadlábba helyezendők, minthogy bűnösségük semmivel sincs bizonyítva; 2) a nevezett tanu-nők: Terentjewa parasztasszony, Maximowa katona-feleség és Koslowszkaja nemes-asszony, akik hamis vádakot emeltek, Szibériába küldendők; 3) Jeremejewa parasztleányt, aki az egyszerű nép előtt jósnőnek mondta magát, egyházi vezeklésnek kell alávetni«.

1835. január havában szabadultak ki a welischi foglyok. Kilenc évi szenvedés után! És kilenc év után megnyitlak a bezárt zsinagógák, a rendőrség visszaadta a lefoglalt tóratekereseket. Sokan életüket veszítették a hosszú vizsgálati fogságban. Az újra megnyitlt templomok áhitatos hivekkel teltek meg. Az ostromállapot és a terror megszűnt. A welischi zsidók martírsága, isszonyu áldozatok árán, véget ért.

Megkezdődik a gyűjtés a hunfalvi jesiva-internátus építése érdekében

— A vasárnapi Bész-Semüél gyűlés határozata —

Az általunk vasárnapra egybe-hívott hunfalvi „Bész-Semüél”-csoport gyűlése élénk érdeklődés mellett folyt le. (Többen, így Liebermann félegyházi főrabbi levélileg ill. táviratilag jelentették be csatlakozásukat.) Roth Henrik elnök nyitja meg a gyűlést, ברוכים הבאים és שלום אליכם köszöntéssel üdvözlö a vidékről feljött csoportvezetőket és tagokat. Elnök felkéri Groszberg Jenő szerkesztőt az üggy mai stádiumának referálására.

Groszberg Jenő a hetiszakasz ואהרן רהוה אשוי הול szavaival lelkesíti a szent ügy szolgálatába szegődött „Bész Semüél”-tagokat és vázolja azt a tarthatatlan állapotot, ami most Hunfalván uralkodik, ami a hatóságot a jesiva bezárásának elhatározására indította s amelyre, mint a „Zs. U.”-ból ismeretes, aug. 1-ig sikerült halasztást nyerni. A néhány száz lakósu Hunfalva — ugymond — ma már nem képes 200 bóchert befogadni, mint 15—20 esztendő előtt, mivel a parasztok (ezeknél voltak annak idején beszállásolva) nem adhatnak ki szobákat, amelyekre az időközben felnőtt és családot alapított gyermekeiknek van szükségük. Ma ott az a helyzet, hogy a bócherok szükséglakásokban kénytelenek meghuzódnni. — Az internátus 200 bócher részére van

kontemplálva s amelynek 160000 P építési költségeihez Csonkamaragorországból legalább 25000 P-t kell összehozni. A hunfalvi jesiva vezetősége, a tervet megoldandó, 5 pengőtől 500 pengőig terjedő összegekre kiállított, tervrajzzal és programmal ellátott lapokból álló nyugtakönyveket küldött a csoport részére, amelyekkel

minden tehetősebb hitestvért

fel kell keresnünk, hogy az építés költségeihez hozzájáruljon. Előadó hangsúlyozza: most nem a jesiva állandó támogatásáról van szó, amelyet kizárólag hunfalvi tanítványoktól szedünk be, hanem a jesiva megmentéséhez sürgősen szükséges építkezési költségekről, amely akciót csakis úgy oldhatunk meg, ha mindenkitől, aki teheti, hozzájárulást kérünk. Reméli, hogy akinek csak módjában áll, nem fogja magát a szent kötelességteljesítés alól kivonni. Előadó ezután felolvassa a hunfalvi főrabbi köv. üdvözlő táviratát, mely az egybegyűleknél nagy lelkesedést váltott ki és a főrabbit percekig ünnepelték. A Poprádon szombat este feladott távirat szövege így hangzik:

Zsidó Ujság, Budapest. Vasárnap Poprádon szepesi zsidók nagygyűlése jesiváért, e miatt személyesen nem lehet

tek Pesten, Mindenható áldása áldozatkésztségükre, értekezletet üdvözlöm.

Horowitz főrabbi.

Kun Ignác (Félegyháza) aki az akció érdekében a napokban személyesen járt Hunfalván, a referátumot kiegészíti, miszerint az építendő internátus alapkövetétele a hunfalvi Jahrzeit-napra, Szivan 11-ére van tervbe véve s hogy az építéshez legalább 100 pengővel hozzájáruló hitestvérek nevei az emelendő épület falába aranybetűkkel lesznek megörökítve.

Lówy Dávid, váci hitk. elnök tartalmas felszólalása után a „Bész Semüél” egyhangú lelkesedéssel magáévá tette az ügyet, az elhangzott referátum értelmében. A hetiszakasz געש-szavával elhatározták, hogy a tóra hunfalvi végvárának megerősítése érdekében haladéktalanul a tett mezejére lépnek. A gyűjtési akció mára napokban megindul.

Hol Hogyan Mikor

hirdessen? Erre felel a most megjelenő

„Magyarország Ujságkatalógusa”

Kiadja és kivánságra a hirdetőknék ingyen és bérmentve megküldi a

Rudolf Mosse r. t.

hirdetőiroda
Budapest, IV., Váci-utca 18.

Rudolf Mosse-ház,
Telefon: Aut. 835—83 és 835—85.

Uj találmányok — régi ismeretek

Irta: WELCZ IZRAÉEL pesti rabbi

A technikai haladás idejében, amikor látszólag naponként új és új természeti csodák tárulnak elénk, *Kajhelesz szaván* „má sehojő hü sejhje ümá senászó, hü sejőse vejn kol chódos táchász hasemes” (ami történt, az történni fog, ami előállott, az elő fog állni, s nincs semmi új a nap alatt) azt jelentik, hogy a váltakozó korok a természet erőinek felhasználásában különböznek egymástól, de a természet lényegét tekintve „nincs semmi új a nap alatt.” Sőt a bölcs király evvel összefüggésben azt is hangoztatja, hogy „van olyan dolog, amelyről mondják, ime ez új, pedig már megvolt előbb, de nincs emléke az elődöknek”, azaz: sok felfedezés újnak látszik, pedig csupán elfeledtek. Evvel kapcsolatban hadd említsem meg a וראי ama megjegyzését: „a hatodik ezredév hatszázadik évében meg fognak nyílni a tudás kapui” (הן hetiszakasz). Ami mai nyelven azt jelenti, hogy a szent könyv 1840 körülre hirdette előre a technikai fellendülés kezdetét. Hogy több esetben nem új felfedezésről van szó a mai korban, hanem elfelejtett ismeretek felidézéről, erről sok esetben találhatunk utalásokat szent irodalmunkban.

Wesilla mosás a legtakarókosabb

Ismert dolog, hogy a midrás a Berésisz 14. fejezetében előforduló Seméver királyról azt mondja, hogy szárnyakat készített magának s repülve rabolta a pénzt.* *Flavius Josephus* szerint Nagy Sándor (Alexander Mukdon) is repülő utat tett. A „Széfer Hábrisz” című könyv pedig említi a léghajót.

Sabosz traktátus 22. lapján a „Tojszefosz” említést tesz egy fényről, amely zárt ládába is besugárzik. Ugyanilyen fényről tesz említést a Midrás (Semosz 14.) amikor elmondja, hogy az egyiptomi sötétségben a zsidóknak oly világosság jutott, amelynek segítségével a zárt helyekre is betekintettek. A „Zojhár” arról beszél, hogy némely betegség meggyógyul, ha rávilágítanak fényel, amely megmutatja a kórt. A tisztulásra felhasználált vörös tehenet (פרה אדומה) a „Targum Jajnoszon” szerint, életében megvizsgálták, a belsejében előfordul-

* Lásd Zsidó Ujság 1928. évi 48. számának 5. oldalán.

ható, vallástörvényi szempontból való betegségek tekintetében. A halachikus irodalom arról is szól, hogy van oly tudomány, melynek segítségével meg lehet tudni a baromnál, vajjon valami baja van e (Midrás Talpijajs, Anaf Chochmó). Mindez azt mutatja, hogy a Röntgen-sugarak és a besugárzás nem lehetnek ismeretlen fogalmak a régi zsidóknál.

A villámhárító ismeretét feltételezi Sabosz Tojszefójának (6. perek) következő kijelentése: „ha valaki vasat tesz a csibék közé a villámnak odavonzására, ez babonás emorita szokás”.

A távbeszélő ismert volt Rabon Gamliél idejében. A talmud elbeszéli, hogy Rabon Gamliélnek oly csöve volt, amelyen 2000 rőf távolságra is látott.

A távbeszélőre való utalások többször fordulnak elő. Így például a midrás (Berésisz Rabó 6. fej.) arról beszél: „3 dolog hangja a világ egyik végétől a másikáig behallatszik, de az emberek még sem hallják, a három dolog: a nappali szféra, az eső és a testből kiszálló lélek.” A midrás és szavaira megjegyzi Rasi: „Ez úgy lehetséges, ha valaki beszél a másikkal cső útján és senki más nem érti, csak ők ketten.” Ugyanolyan módon tesz említést a midrás (Bamidbor Rabo) akkor, amikor arról van szó, hogy I-ten Mózeshez szólt, de csak ő hallotta, senki más. Ez — mondja a midrás — tűzsugár útján történt. A 250 év előtt élt híres filozófus és orvos R. Dóvid Nieto a „Küzri Sáni” című művében érdekes történetet mond el a telefonról, illetőleg a megafonról.

A talmud bölcsői vigyáztak arra, hogy a mestereiktől hagyományozott szöveget nem csak szó szerinti hűséggel, hanem hangsúly és melódia szerinti pontossággal hagyományozták. R. Eliezer b. Jojszé és R. Előzor b. Azarjó magyarázatainál: „nyisd meg füledet mint a tölcser” ami nem jelenthet mást, mint oly hang-tölcser, mely a beleénekel szöveget a legfontosabban adja vissza (L. Chulin 89, Szanhedrin 99). Szóval a gramofonlemez jó tanulási eszköz volt a régi iskolákban.

Hogy a talmud bölcsői ismerték a bacillusokat, arról más helyen írtam és azt kiolvashatjuk a Talmud

(Bovo Kamo 82.) ama kijelentéséből, hogy a fokhagyma megöli a belekben levő férgeket. Már pedig az orvosok régen megállapították, hogy kolera idejében a fokhagyma igen kitérő szer az emésztési szerveknek a bacillusoktól való megmentésére.

Igy kutat minden nemzedék a természet rendjében; némely új felfedezés öntudatlanul is egy régi elődjére támaszkodik, amint ezt az előbbi utalások is bizonyíthatják. A természet titkainak felfedezése pedig R. Becháje, a „Chajovajs Halevovajs” c. mű szerzőjének tanítása szerint szolgáljon erre: bizonyítékokat meríteni a Teremtő végtelen bölcsességéhez.

Oetker RECEPTKÖNYV

148 színes képpel illusztrált receptet tartalmaz. — Kérje minden fűszerkereskedésben.

Ára 30 fillér.

Ha a fűszeresnél nincs, forduljon közvetlenül hozzánk: Dr. OETKER A. gyárhoz, Bpest, VIII., Conti-u. 25

Két sikert Purimspiel

Összesen 9 szereplővel, csekély ára 1 pengő.

Megrendelhető az 1 pengő előzetes beküldése mellett Schwarz Izidor tanítónál, Kiskőrösön. (Előadásra 6 nyomtatott füzet ára előadási engedéllyel együtt 8 P.) Óriási siker! Számos gratuláció!

Csak Goldberger-festőt kérünk!

GOLDBERGER SÁM. F. és FIAI RT

összes gyártmányait, úgymint:

képfestő, karton, rench, crepp, battist, kanavász, angin, cloth, serge, fehéraru, **barchet,**

flanell, műselyemkelmét, fejkendőket és mindenfajta maradékot viszonteladók a legelőnyösebben vásárolhatnak

REINER KÁROLY textiláru bizományi raktárában

Budapest, VII., Péterffy Sándor-utca 44. (Garay-tér sarok.)

Telefon: J. 392—12.

A nagyszombati legenda

A magyarországi régi zsidó irodalomnak egyik legkimagaslóbb egyénisége volt R. Ejzik Tyrnau. A kiváló zsidó tudós a XV. század elején élt Nagyszombatban. 1400-ban jelent meg »Szidur ha Minhógim« című munkája. A híres nagyszombati rabbinak emlékét azonban nemcsak tudományos műve őrizte meg az utókor számára, hanem egy romantikus hátterű legendás történet is, melyet az »Isten ujsa« című, Frankfurt a/M.-ben nyomtatott könyv közölt először a XVIII. század közepén:

Tavaszi volt. A napsugarak bágyadtan terültek szét Nagyszombat felett. Illatos szellők hömpölyögtek a hegyek felől és szemérmesen hintették a meleget a felszökkenő rügyekre, a ványadt vakolatú házakra, az emberek érzéseire. A nagyszombati gettó viskóira is rászállott a tavasz. Az alacsony házikók függönyein keresztülmállott a mosolygó sugárözön, az arcokon elmosódtak a mártírbarázdák s a gettó leányainak sápadtsága is valami színes derűben oldódott fel. Új tavasz, új zsidó hullámzott a síkátorok szűknyaku vonalán. Kitérültek a rozszant ablakok s leányhangok muzsikája osont ki a göröngyös utcák hangulatába. Valami sejtelmes érzélem lopakodott be a nagyszombati gettóba. Csak a rabbi háza maradt a régi. A tudós férfi tanítványai között a biblia hangulatában élt. A nagy kérdések kibontakozó világossága ragyogta be háza rejtekét. Számára a tudás volt az élet és a szent-könyv az örök tavasz; s egyetlen leánya: a mosolygó napsugár. Ennek szépséges leánynak halvány volt az arca, melyet fekete, mélytűzű szemei élénkítettek; szintjászó selyemhez hasonló haja lágyan omlott el vállain. Tompa zománcu arcáról tüzelt az ajka, vörösen, mint a piros rózsák lángoló karminja.

A nagyszombati zsidók titokzatos tavaszhangulata nem az örö-

mök kacajába torkolt. A rozsdától nyikorgó ablakok ismét bezárultak, a függönyök ráncai újból ráborultak a mélyedésekre. A gettó házai-ban megint a tél dermedtsége reszketett. Különös esemény történt. Tarka ruhás, kardos vitézek alakjai tündeztek fel a messzeségben és az utcák kövezete löpatkók kocogásától visszhangzott. Büszke paripák alatt dobogott a föld és délceg kíséret követte a lovascsapat legszebbik legényét. A zsidók homlokára kiült a kétség, a nyugtalanság. Mit keresnek e fényes lovagok a nagyszombati gettóban? A csapat élén a nagyszombati hercegnő fia lovagolt. Magas volt, bátor tekintetű, nemes vonású. Nem a vészes siralmak jövendő szirénhangja csalta a pompázó hercegi palotából a sivár házfalak némaságába. Ejzik Tyrnau leánya szépségének a híre hozta a zsidók közé. Egy nap elmaradt a lovascsapat, nem lépdelték végig a gettó utcáin a csillogó szerszámú lovak; a zsidók csak a fiatal herceget látták, kíséret nélkül, gyalog. És az özvegy hercegasszony fia megzörgette a rabbi házában kapuját.

A tudós pap tisztelettel fogadta szokatlan vendégét, de midőn megtudta, mi cél vezérli a herceget, halálos félelem szállta meg. A herceg feleségül kérte a rabbi leányát:

— Leányodat birni, ősz rabbi, egyetlen vágyam. Aranyaim fénye, mint a jég hidege, fagyos; fiatal-ságom csak áldozat a szenvedés oltárán. Add nekem a leányodat...

Ejzik Tyrnau lassanként felocsudott a rémületből s mindent megkísérelt, hogy a herceget szándékától eltérítse. De a herceg nem tágitott még akkor sem, amidőn a rabbi kijelentette, hogy csak zsidónak és pedig csak jeles talmudistának adja a leányát.

— Ha már nem adod a leányodat rabbi, add legalább a kezdet. Igéretül, hogy enyém lesz a leányod, ha e feltételeknek megfele-

A rabbi szavát adta s a szerelmes herceg távozott.

Néhány nappal később a herceg elbucszott anyjától és két vitéznek kíséretében elhagyta Nagyszombatot. Utközben a herceg nyomtalanul eltűnt. Hiába kutatta át a vidéket a két csatlós, az ifjú herceg nem volt sehol. Az özvegy hercegnő mindenütt kerestette a fiát, de nem tudtak nyomára akadni.

Az évek multak és Nagyszombatban újra tavasz lett. S az új tavasz új vendéget hozott a nagyszombati gettóba. Ejzik Tyrnau tanházába bekopogtatott egy fiatal talmud-tudós, kinek gazdag tudása, éles elméje feltűnt az agg rabbinak. Szeretettel foglalkozott új tanítványával, nagyra becsülte szorgalmát, képességeit, megszerette s legkedvesebb tanítványa lett. A szerény modoru, szép talmudista megnyerte Ejzik Tyrnau leányának a szívét is. Az ifjú megismertette magát. Ő volt az évekkel előbb eltűnt nagyszombati herceg. A rabbi beváltotta az ígérését és feleségül adta a talmudista-herceghez a leányát. Az esküvőre messze földről eljöttek a zsidók, de eljött a nagyszombati hercegasszony is, anélkül, hogy a völegényben felismerte volna a fiát. A fiatal házasság boldogsága azonban nem tartott sokáig. Ejzik Tyrnau vejét elárulta egy anyajegy, melyet a volt hercegdajkája véletlenül észrevett. A herceg bíróság elé került. Makacsul tagadta a származását. Nem tántorította el vallomásától még az anyja sem, ki éj idején kereste fel börtönében a fiát és bocsánatot ígérve könyörgött neki, vállalja az igazat. A herceget a király parancsára kivégezték. A szerencsétlen anya bosszút esküdött a nagyszombati zsidók, elsősorban Ejzik Tyrnau ellen. A hercegnőnek azonban éjjel álmában megjelent a fia szelleme és arra kérte, ne sujtsa a zsidókat. Az álombeli herceg szavai annyira megindították az anyát, hogy a zsidók életét megkímélte, csak kiüzte őket Nagyszombatból.

—s—ő.

A nagy kölcsön árnyékában

— A pesti izr. hitközség üléséből —

A pesti izr. hitközség közgyűlésre készül és ebből az alkalomból a nem-orthodox sajtóban hosszabb közlemények jelentek meg, amely közleményekben a sok szó között elvész a lényeg. Ezért tartjuk szükségesnek olvasóinknak rövid összefoglalásban való informálását. A pesti izr. hitközség a múlt rezsím alatt felvett 5.545.000 pengő kölcsönt. A kölcsön felvételét nagy diadalnak hirdették, de most kiderül, hogy a nagy teher ama török szerepét játsza, akit megfogtak, de nem ereszték el azt, aki megfogta. A kölcsönből 653.000 pengőt elköltöttek, a többi 5 millió kamatozásra van elhelyezve, oly kamatozásra, amely sokkal kisebb mint az a kamat, amelyet a hitközség fizet az ő kölcsöne után. Mikor a tanárok fizetésügye szóba került, a hitközség oktatásügyi ülésén dr. Glücksthal előljáró kijelentette, hogy ha másképp nem megy, megszüntetik az iskolák egy részét, elbocsájtják a tanárok egy csoportját, mivel a hitközség nem tud fizetni, mert a felvett kölcsönt nem lehet visszaadni és ez a kölcsön maga évi 600.000 pengőjébe kerül a hitközségnek.

Wesilla mosás a legideálisabb

Hőféhére csak Wesilla mos

A kölcsönből elsősorban templomokat akarnak építeni. Voltak egyes hangok, hogy sokkal fontosabb volna iskolákat nyitni, de az előljáróság megállapítás szerint a templom fontosabb, annál is inkább, mert a hitközségnek vannak talmudtörői és héber iskolája is van. Az új költségvetésben mind a célokra 180 pengő elő is van irányozva. A konzervatívok vallási igényeinek kielégítésére a beszahmidrosok céljaira is van 200 pengő preliminálva.

A templomépítés azért fontosabb, mert tulajdonképpen jövedelmet hoz a hitközségnek. Ezért csak olyan helyen építenek, ahol volt valami templomi tömörülés.

Ezért a hitközség most a VII. kerületben szeretne templomot építeni, ami a VI. kerület belterületi polgárságának nem tetszik. Ez a fűtött hangulat megnyilatkozott a hitközség szertantási ülésén, ahol az előljárót különféle kellemetlen megjegyzésekkel izgatták. Az egyik bizottsági tag megkérdezte: igaz-e, hogy a hitközség egy rabbi a peszach-liszt dolgában eljárt a lisztet előállító malomban? Az előljáró pletykának minősítette a dolgot. Ugyancsak kellemetlen volt a másik kérdés: igaz-e, hogy a hitközség kaszusz-ügye nem megbízható? Az előljáró határozot-

Épület-komplexumot Jeruzsálemben Frankl Adolf nevére!

Mult számunkban ilyen címmel hoztunk közleményt arról a tervről, mely szerint Frankl Adolf országos elnöknek a nemsokára bekövetkező 70. születésnapját úgy szeretnék megünnepelni, hogy — főleg hitközségek — a jeruzsálemi magyar kójel részére annyi házat szerezzenek, amennyiből kitalnék ismét egy épületsor és ez a komplexum, amely az egyes adományozók neveit fel tüntető házakat foglalja magában, feldiszipéné magát Frankl Adolf illusztris nevével.

Ezzel kapcsolatban illetékes helyen az alábbiak közlésére kérték fel a Zsidó Ujságot.

— A közlemény — bár annak jószándékát nem vonjuk kétségbe — úgy tárgyi, mint személyi vonatkozásaiban teljesen téves. A jeruzsálemi magyar kójel már évtizedek óta rendszeres terv szerint végzeteti az ottani építkezéseket. A nemes és humánus célkitűzés az, hogy jámbor, szegény talmudistáknak és családjainak nyugodt hajlékot, egészséges lakást terem-

tan kijelentette, hogy a kásrúsz-reform egy milliárdjába került a hitközségnek és nagyon sajnálja, hogy éppen most nem jelent meg a kaszusz-főrabbi s nem állapítja meg, hogy a kaszusz most már százszázalékos. A főrabbinak az ülésről való lemaradása állítólag szándékos volt, mert a hitközség a kaszusz egyik főörét, egy főfelügyelőt felfüggesztette adminisztratív okokból kifolyólag.

Volt egy olyan felszólalás, hogy az előljáró miért türi, hogy péntek este a templomból kijövő hívők megállanak egy kissé az uccán s rágyujtanak? Az egyik felszólaló szövéttette, hogy ünnepeken való ságos autó-park áll a templom előtt. Ezt természetesen az előljáró nem tudja orvosolni, mivelhogy a hitközség gazdag tagjai alakítják meg e parkot.

senek, ahol ajtatokodásban és jötevéikért való buzgó imában tölt-hessék el a Mindenható szolgál-tának szentelt életüket. Több ilyen épület-sor készült már el a háboru előtt és csak a közbejött világháboru szakította félbe eme nagy-szerű terv teljes megvalósítását, a melyet még szükségesebbé és fon-tosabbá tett az is, hogy időköz-ben a kójel lélekszáma erősen megsaporodott. Most tehát, ami-kor ezeknek az építkezéseknek folytatását újból elhatározták és ennek anyagi támogatására a ha-zai vallási intézményeket és a ne-messzivű hittestvéreket a kójel kiküldöttei felkérlik: csak a régi terv folytatásáról s befejezéséről van szó. Azok a közlések, amelyek ezeket az épületeket Frankl Adolf központi irodai elnök nevével, se-mélyével, vagy születésén k köz-ledő hetvenedik évforduló-á-val hozták kapcsolatba: csak jóaka-ratu tévedések. Ezek az épületek — amiként ez eddig történt — azoknak nevé fogják az utókor számára megörökíteni a Szentfö-l-dön, akik nemes adományaikkal hozzájárultak a lakóházak felépi-téséhez.

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Jisraj, Sevát 22
Sabosz kezdete (Bpest): 4 óra 35 p
„ kimenetele „ 5 „ 25 „

Civásóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belföldön postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon esz-közölhető.

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

Romániai olvasóinknak megfelelő utalványokat küldtünk az (évi 22 pengő) előfizetési összegnek közvetlenül hozzánk esz-közölendő postai beküldésére. Az összeg a postán leiben fizetendő be és az összeget a hivatalnok tölti ki.

— Az abaujszántói orth. hitközség pályázatot hirdet helyettes-rabbi állásra. Pályázótól megkiván-tatik, hogy *גורל בחרה ויהיה שמים*, kiváló hitésznek legyen, elsőrangú magyar és német nyelvtudással. Személyes bemutatkozás csakis meghívásra történhetik. Blau Zoltán elnök, Stern Adolf titkár.

— A budapesti orth. hitközség vasárnap tartotta választmányi ülését szokatlanul élénk érdeklődés mellett. Az ülésen, amelyen óbudai Freudiger Ábrahám hitközségi elnök elnökölt, résztvett Frankl Adolf országos elnök is. Tárgyalták a költségvetést és dr. Stern Simon ügyvéd felszólalása nyomán vita fejlődött a Joggvédő Iroda ügyében is. Csütörtökön, jan. 31-én, a képviselőtestület ülésezett, amelynek napirendjén az előjárósági beszámoló és a zárszámadás szerepelt.

— A szatmári hitközségi vi-szály. Most kaptuk kézhez a szat-mári »Bész Váád Lachachomim« című talmudi folyóiratot, amelynek legutolsó száma propagandát csinál a régi hitközségi vezetőségnek, amely rabbivá választotta R. Joél Teitelbaumot, a nagykárolyi főrabbit. Ezen párt mellett nyilatkozik Grünfeld Simon büdsszentmihályi főrabbi is. A mádi gaon pedig kimagyarázza egyik régebbi nyilatkozatát, ugyancsak R. Jojlis pártja javára.

— Chamisó Ószor. Büdsszent-mihályról írják nekünk: A helybeli Talmudtóra a Chamisó Ószort a régi tradíciókhoz híven ünnepelte meg. Nagyevű főrabbinak mély tartalma, élvezetteljes és szellemus charifesz-előadást tartott, azután egy bizottság kihallgatta a gyermekeket és kiosztották köztük a gyümölcsös csomagokat. Vasárnap este a Talmudtóra egyesületben tisztújító közgyűlés volt, melynek eredménye: Kirsch Jenő elnök, Rothmann József alelnök, Schvarcz Herman ellenőr, Kohn Sámuel pénztárnok. Választmányi tagok: Stern Mór, Friedmann Lajos, Adler Herman, Klein Herman, Klein József, Rosenberg Jakab, ifj. Engelmann Mór és Grünberger Sámuel.

— A sátoraljaujhelyi Koma-egylet (*Chevro Szandekoajsz*) va-sárnap tartotta tisztújító közgyűlését. Fränkel Heiman elnök beszámolt az egyesület mult évi működéséről. Kifejté, hogy tisztas mandátumát ezentul el nem fogadhatja s midőn megköszöni az eddig iránta tanu-sított bizalmat, felszólítja a tagokat és a megválasztandó elnökséget a jótékony-ság minél intenzívebbé tété- lére. — Megválasztottak: Trattner P. elnök, Günczler H. pénztáros, Markovits N. ellenőr és egy 18 tagu választmány.

— Palesztinai hírek. Az erős től Palesztinában is érezteti hatását. Ami nem igen gyakran szokott megtörténni — nagy havazás van és a judeai hegyek hóval vannak borítva. — A héber elemi iskolai tanítók sztrájkba léptek, mert dec.-i fizetésüket még nem kapták meg. — Dr. Ginsburg asszony, az „*Achad Haam*“ neve alatt ismeretes héber író menyé, ügyvédként akart letelep- nedni Jeruzsálemben, a legfelsőbb törvényszék azonban nem fogadta el azzal az indokolással, hogy a palesztinai ügyvéd-törvény csak férfiakról tesz említést.

— Esküvő. Szép egybekelési ünnepély volt Sátoraljaujhelyen Sevát hó 11-én. Heimlich Etukát Sárospatakról, a hirneves R. Karpl Weinstock z. c. l. unokáját, ve-zette *chúpe* alá Tannenbaum Sándor, a nagyszombati, valamint pozsonyi jesivák kitűnő hallgatója, a híres csási gaon, a „*Netá Szojrék*“ unokája. Az esketési szertartást a vőlegény nagybátyja, a tor-nai főrabbi végezte. A lakodalmi vacso-rán szép *divre tojret* mondtak többek között: a tornai és mezőcsáti főrabbi, továbbá a vőlegény bátyja, Tannenbaum Gyula Miskolcra; Krausz B. és J. Sárospatakról. — *Mazeltov.*

— Antióchusi idők Szovjet-oroszországban. Antióchus Epifá-nesz egykor a *circumcisio* eltiltásával akarta a zsidóságot tönkretenni. A mai orosz szovjet urai ugyanezt az eszközt választják. Erről a most Moszkvában lefolyt pör élénk tanu-ságot tehet. A vádlott Rabbi Avroham Sadowsky volt. Büne: unokáját kommunista apja akarata ellen s annak távollétében körülmételte. A vádlott önértzetesen és bátran kije-lentette: a zsidó vallási törvény-könyv: a *Sulchan Aruch* (Joire Déo 305.) kötelezőleg előírja a *miló* végrehajtását a nagyapának, ha az apa azt elmulasztja. A szovjet a bátor rabbit 25 rubelre ítélte.

— Halachikus irodalom. A Katzberg Dávid váci talmudtudós szerkesztésében megjelenő „*Tél Talpijojsz*“ legutóbbi számában értékes adalékokat írtak: Rubinstein Á. Dávid mezőkovácsházi, Jungreis zsadányi, Welcz Izrael pesti, Grosz Manó sarkadi főrabbi és rabbi, valamint a szerkesztő.

— Egy nem-zsidó hozzászólása a jesiva-problémához: „Én nem jártam jesivába, de Seltmann hód-mezővásárhelyi főrabbitól megtanul-tam, hogy mi az a jesiva és hogyan tanulnak benne? Tudom, hogy a jesiva „tananyaga“ nagyon egy-oldaluan van megállapítva, még csak nem is hasonlítható egy reál-gim-názium tananyagához. Azonban azt is tudom, hogy a jesivában min-denki megtanul gondolkodni, meg-tanul kritizálni, s a Talmud egy-egy mondatának órákig, sőt napokig tartó fejtegetésével mindenki élesre köszörüli elméjét. A reál-gimnázium-ban tanulnak a gyermekek magyar történelmet, algebrát, fizikai föld-rajzot, latin nyelvet stb. it. — de közülök csak nagyon kevesen tanul-nak meg gondolkodni. Viszont az a bócher, aki a jesivában megtanul kritizálni, néhány nap alatt meg bírja tanulni azt, amivel a reál-gimnáziumban egy tanéven át vesző-dnek. Ebből persze nem azt a követ-keztetést vonom le, hogy „gyerünk vissza a jesivába“, hanem azt, hogy jó volna tanulni a jesiva pedagógiai módszeréből. Mert a jó talmudista nemcsak a talmudot ismeri, hanem könnyen megbirkózik az élet számos olyan problémájával is, mely a kitűnően érettségizett fiatalember előtt mind egy-egy rejtély. Sőt néha a közéletben és a politikában is szükség volna néha egy kis talmu-dista módszerre“. (Pesti Napló csilla-gos cikke, jan. 26.)

— Máramarosszigeten a végre-hajtó is szed Wochengeld-et. A „heti pénz“ intézményét ismeri a zsidó kehillók minden jószívü em-bere és rászorultja. A hétnék egy napján a szegény ember megkapja a neki járó heti támogatást. A „Wochengeld“ intézménye Márama-rosszigeten annyira népszerű, hogy a keresztény végrehajtó is hibeivé szegődött. Máramarosszigetről írják ugyanis: Városunkban szokássá vált, hogy adóinkasszalás szempontjából a pénteki napot tartják a legszeren-csebbnek, nem azért, mintha ezen a napon több pénze volna a szigeti zsidóknak, hanem attól való félel-mükben, hogy a végrehajtásból ki-folyólag meg kell szegnie szent szombat napját, az utolsó garasát is odaadja adóba. A végrehajtó tehát pénteken, a kora reggeli órák-ban hatalmas társzerket veszen és nekilát a munkának. Ha nem kap pénzt, amint az a legtöbb esetben előfordul, akkor minimálisan hatvan-hetven leít követel azzal az ürüggyel, hogy a fuvarost mégis csak ki kell fizetni. Ezeket az összegeket nem kell nyugtázni, hiszen a fuvarosnak megy s így a végrehajtó igazolva van. A nyomorult szigeti polgár viszont egy heti halasztást kapott. Egy-egy pénteki napon 5—6000 leít sápol be egy máramarosszigeti végrehajtó „fuvardij“ címen. Így megy ez hétről-hétre, péntekről-péntekre. Ez az államhivatalnokok „Wochengeld“-je, ez a végrehajtó asszimilációja.

— Brombergben a pénznek is van szaga. A lengyel antiszemiti-zmus csuf megnyilatkozása, a brom-bergi affér általános megbotránkozás tárgya ugy Lengyelországban, mint Amerikában. A két ország ugy kerül össze az esetbe, hogy egy Amerikában meghalt hölgy, Cohen Lena asszony 100.000 dolláros ala-pítványt tett a most Lengyelország-hoz tartozó Bromberg zsidó aggas-tyánjai részére. A városi előjáróság erre a legarcátlanabb módon nem fogadta el az alapítványt, mert — Brombergben nincs szegény öreg zsidó. Ezt a nyilvánvaló hazugságot a belügyminiszter elfogadta oknak. A visszautasítás az amerikai lengyel zsidók között a megérdemelt meg-botránkozást felkeltette. Erre a len-gyel főkonzul figyelmztetésére a lengyel kormány ráfanyalodott arra, hogy az 1924-ben elutasított alapít-vány ügyét vegye revizió alá. Így került a dolog a brombergi városi tanács elé, amely egyelőre — nyil-ván csak halasztási eredmény el-érésére — ismét elutasította az alapítványt. Most már ezek után

A hitetlenek is hívők lesznek ha meggyőződtek!

Ön is meggyőződhet próbarendelése által, hogy a legkitűnőbb orth. כשר virsli, szalámi és füstölthúsárak,

legjobb és legolcsóbb beszerzési forrása

kizárólag

Stern és Társa

orth. כשר füstölthúsáru-gyár

Budapest Nefelejts-u. 12.

Telefon: J. 458-30.

Postacsomag 5 kgr.-nál franco-franco.

Főüzlet:

VI. Király-u. 54.

Telefon: Lipót 980-08.

Fióküzletek:

Auster Salamon, Péterffy Sándor ucca 34.

Reich cs megeház, Mester-u. 34. Goldmann, Ujpest, Piac-tér, hol árunk gyári árban kaphatók.

kérdéses, vajjon a brambergi anti-szemiták tisztességesek, mert náluk a pénznek igenis szaga van, vagy pedig embertelenek, mert törődött aggastyánokon sem akarnak segí-teni, csak azért, mert zsidók.

— A törvény ereje. 1928 őszén Brémában egy német fiatal suhan-cokból álló társaság a zsidó kiné-zéstű járó-kelőket az ismert módon igazoltatta, molesztálta s meg is verte. A társaságnak pechje volt: a braziliai konzult is zsidónak nézték s jól elverték. Erre azután elfogták az egész társaságot és most íté-lkeztek felettük. A 8 tagu különít-mény 3—12 hónapi börtönt kapott. — *Haitai* jelentések szerint az a négy beduin, aki a Chedera gyar-mat lakosait megtámadta s magának követelte a földet, amelyet már egy-szer eladtak, egy heti fogházat és 9 font pénzbüntetést kaptak. — Jeruzsálemben most itélkeztek három zsidó kommunista fölött, akik hihe-tetlen hitványságot követtek el. Röp-iratokat terjesztettek a beduinok és az arab parasztok között, hogy ne engedjék a zsidókat az országba, hanem verjék ki őket s vegyék el földjeiket. A főcinkos 100 napi, a másik kettő 75 napi börtönbüntetésre lett ítélve.

— A makói „Máchziké Tajró“ szefárd imaegyesület rendes évi tisztújító közgyűlésén megválasz-tattak: Bráver Izsák elnök, Rubinstein Salamon és Perlmutter Ábrahám gondnokok, Stuhl Mózes pénztárnok, Grünberger Náhán ellenőr és 6 tagu választmány.

— Kegyes alapítvány. Nagy-szóllóson most elhunyt a régi rabbi sógora, Róoz J. H. Vagyontát vég-rendeletileg orthodox célu alapítvá-nyokra hagyta. Házát a Chevre örökölte olyan feltétel mellett, hogy ott lakást kap és havi 2000 cseh korona fizetést egy talmudtudós, akinek csak egy feladata van: éjjel-nappal tanulni. Alapítványokat kapott még a Nőegylet és a kórházi rituális ételmezést ellátó bizottság. A ha-gyatékból egy bócher havi 100 K ösztöndíjat kap. Az elhunyt nagyobb összeget adott szegény leányok ki-házasítási alapjára.

— Személyi hir. Főst. Fuchs Benjámin nagyváradi főrabbi Buda-pesten gyógykezelési magát az orth. Városmajor-szanatóriumban.

— A budapest-angyalföldi orth. imaegyesület Altmann Sámuel egyhangulag rabbijává választotta.

— Három szijüm egy héten. (Nagyváradi levél) Mi váradiai kötelességünknek tartjuk, hogy fokozottabban erővel foglalkozzunk szent Tóránkkal, melyet aljas és cudar emberek, „művelt” egyetemi ifjak megszenteltetett városunkban. E szijümök azért kívánkoznak a nyilvánosság elé, hogy bebizonyítsák azt: ha a Tóra tekereseit el is égetik, sárba iporják, a Tóra szel-leme örökéletű. E héten három szijüm volt Váradon. Az első, szombat este volt a Sasz Chevrában, hol Weisz Farkas (Fuchs főrabbi ur veje) fejezte be *Bovo Kámo* traktátusát, ami után szellemes hadront is mondott. Utána pedig Pollák Mór rabbi és Strasser Ignác az egyesület elnöke beszéltek. — A második szijüm vasárnap este az Árvaház nagytermében volt, hol az *Áhávás Réim* egyetemi párhuzamosan működő *Misnája-sz Egyesület* tartotta meg szijümjét. Friedmann M. D., az egyesület rabbija, magaróptu hádrónia után Hager wilcho-*vici* rabbi — a wizsniczi rebbe fia — szólalt fel. Általános figyelem közepette tartotta meg beszédét Schwartz József egyetemi rabbi, ki a tőle megszokott szónoki lendülettel változta az est jelentőségét. Utána Zimetbaum rosbészdin és Mittelman Jakab hitk. előjáró beszélt, majd Klein Mór, Goldmann Izrael, Adler és Friedmann Salamon rabbik tartottak beszédeket. — Ugyancsak vasárnap este ünnepelte meg az ifjuság nagy pompával *Bovo Mecció* befejezését. Steiner Dávid — az ifjuság vezetője — mélyen szántó hádrónia után Schwarcz Beczáel és Rosenberg Adolf mon-

dottak charifeszt. Az est fénypontja pedig Pollák Mór, a Sasz Chevrá rabbija felszólalása volt, ki nagy lelkesedéssel buzdította az ifjuságot a szorgalmas Tóra-tanulásra. S. B.

— A váci orth. nőegylet lélekemelő ünnepély keretében tartotta meg vasárnapon teadélutánját, melynek sikerétől a szegénysorsok hathatósabb támogatása függött. Ezen nemes szándéktól vezérelve Pápa Sándorné, elnök, Schwartz Simonné, Hirschfeld Rezsóné és Schmidl Pálné ritka ügybuzgalommal és erdeménnyel valóra váltották a kitűzött célt. A nagyszerű tea-délutánon a váci orth. nőtársadalom színe-java megjelent, elükön főtisztelendő Silberstein Józsuáné el. Pápa Sándorné, elnök, üdvözlő szavai után Hirschfeld Rezsóné szívből fakadó szavakkal vázolta a zsidó nő kötelességeit a jötekonyság gyakorlása terén. Löwenheim Mancsi szellemes konferansza után Schik Ella szavalt hatásosan, majd Wöhl Bella és Löwenheim Mancsi egyes szereplése következett. Utána a kis gyermek Katz Teri adott elő nagy tetszéssel énekszámokat s végül kedves kis gyer-

mekcsoport: Hirschfeld Sári, Hirschfeld Magda, Hirschfeld Bandi és Löwinger Frida szerepeltek nagy sikerrel. — A szép előadást Löwenheim Manci rendezte.

— Sajtóhiba. Mult heti Nyitlér rovatunkban, a 13. oldal harmadik hasábjának második sorában „csukták be a mikvót” helyett, helyesen: *adták el a mikvót* — olvasandó.

— Zsidó hősi halottak. A német-zsidó frontarcosok szövetsége (Reichsbund jüdischer Frontsoldaten) február 9. és 10-én ünnepli fennállásának 10 éves évfordulóját. Az egyesület okiratilag pontosan megállapította, hogy a világháborúban 12,000 német-zsidó esett el. A franciaországi zsidó frontszolgálatosok egyesülte most indított akciót az elesettek számára pontos megállapítására. A zsidó hősök aranykönyvét akarják kiadni s e könyvbe fogják az elesettek neveit bevezetni.

של פסח HUSVÉTI ÁRUT

ez évben ismét készit az ismert kitünő minőségben, szigoruan rituális előírás szerint

Schreiber Simon,
az egri főtiszt. főrabbi ur felügyelete alatt a

FRANCK HENRIK FIAI R. T.

Iroda: Budapest, I., Budafoki-út 64. szám.

Levélcíme: Budapest 113. Postafiók 5. • Telefon: J. 386-13 és J. 386-93.

Orth. kóser Ementháli sajt, Viktória kövérsajt

és egyéb sajtkülönlegességek állandóan a legjobb minőségben kaphatók **Ungár Miksa sajtgyárában, Ölbő, Vas megye.** — Sajtgyártmányaim kiválóságát az **orsz. tejtermékbi-ralatokon elért első díjak**, míg rituális megbízhatóságát a sárvári orth. hitközség rabbinátusa által kiállított hechser igazolja.

Keksz, teasütemény, kétszersült, csokoládés dessert, Nápolyi, piskóta, mézesgyártmányok- és piskótakülönlegességek 5 kilogrammos postadobozban is beszerezhetők

Weisz Mór orth. kóser keksz-, kétszersült- és teasütemények gyárában

Budapest, VII., Dob ucca 22.

Telefon: József 423-65.

— Gyártmányaim tej, ill. vaj nélkül készülnek! —

A jugoszláv diktatura és a zsidók. Jugoszlávia új politikai helyzete nem hozott semmitéle különösebb változást a zsidók életébe. A hitközségek fennállanak és működnek. A zsidó egyesületek között csupán a cionista munkások csoportját (Poalé Cion) oszlaták fel. A szerb főrabbi, dr. Alkalay úgy mint eddig is, a király jóindulatát bírja. A kormány legközelebb kiadja a jugoszláv zsidóság hitközségeinek rendezését célzó rendeletet. Az új javaslat az egész birodalom hitközségeit egy irányban akarja szervezni. A kevés jugoszláviai orthodox hitközséget magában foglaló orthodox szervezetnek nem kell félnie az új rendeletről, mivel az országos főrabbi, a szervezet tiszteletbeli elnöke, tudatában van a külön hitü szervezet fontosságának és így támogatja is a törekvéseit.

— Hol. — Hogyan. — Mikor hirdessen — ezen három kérdés helyes megválaszolásától függ reklámekciójának sikere. E téren utmutatásul szolgál a Rudolf Mosse R. t. most megjelent 1929. évi Ujságkatalogusa. Első része az eladás és a reklám racionalizálásáról szól. Második része minden tudnivalót közöl Magyarország napi- és hetilapjeiről. A harmadik rész a vidéki lapokkal foglalkozik, részletesen felsorolja a teljes vidéki sajtót a szükséges adatokkal együtt, továbbá tér-

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt. Bpest, VII., Kazinczy u. 52-54. Naponta friss áru. Házhoz szállítás. Telefonhívó J. 334-76.

Hajszálak kiirtása

Pollák Sarolta

hölgyeknek arcról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépséghibák szakszertű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle” hajeltávolítószer szétküldése utasítással, 25 éve legfőbbkétebb. Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em.

Divatköltőde

harisnya szemfelszedés, fejelés, talpalás, javítások. — Raktáron pulloverek, mellények, harisnyák minden minőségben. Mosást, festést vállalok. — Oppmann, Bpest, Kisdlófa-ucca 9. szám. — Szombaton zárva. —

Hygienikus, egyszerű, olcsó **Mikve-berendezéseket** készít, alakít, javít, **Gyenes Antal** központi fűtés-, vízvezeték-, csatornázás és fürdő berendezési vállalata, Debrecen, Arany J.-27. Tel. 9-37.

Kitünő minőségű

Hutter

שר שזר שזר

husvétii áru, פסח

kapható minden fűszer- és festék-kereskedésben. — Gyártja a budapesti orth. hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon: J. 461-92, 93, 94, 408-92.

Pesti Chevrá Kadisa Választóbizottságától
Budapest, VI., Laudon ucca 3. sz.

Hirdetmény.

A Pesti Chevrá Kadisa Izraelita Szentegylet választóbizottsága közhirre teszi, hogy a választóképes tagok nevjegyzéke a Chevrá Kadisa titkári hivatalában (VI., Laudon ucca 3. sz.) d. e. 8-2-ig és d. u. 4-7-ig b. tekinthető. A nevjegyzékbe való felvétel, vagy pedig az abból való kimaradás miatt ez évi február hónap 3-ig felszólamlásnak van helye a választóbizottsághoz (VI., Laudon-u. 3. sz.). A választások határideje a lapokban fog közzétetni.

Kelt Budapesten, a Pesti Chevrá Kadisa választóbizottságának 1929. évi január hó 27-én tartott üléséből.

Wertheimer Adolf
a választó-bizottság elnöke.

Dr. Eulenberg Salamon
a választó-bizottság alelnöke.

Gáidushek Marcell
a választó-bizottság alelnöke.

Munk Gábor
bizottsági jegyző.

דענקען ווא אן דען ווינטער אונד דעקקען ווא אונדען קאהלענדיקאס אונד האלץ בעדארף בייא דער בעסט דענאמערטען שבת ווייט האלבענדען פרימא
Steinmetz Mano, Budapest, VII., Klauzál-u. 20. Telefon: J. 464-81

Orth שזר házikoszt. Izletes! Olcsó!

Bejáró vendégeknek kiadós étlap. Előfizetők házon kívül is, olcsó árban. **Salamonné-étterme, VI., Király-u. 8. I. em.**

AZ ELHAGYOTT

— Német-zsidó regény az 50-es és 60-as évekből —

Irta: Dr. Lehmann.

4

Fordította: Grosz V.

A következő vasárnap a reform-zsinagógát látogatták meg. A berlini reform-zsidóközösség, mely 1846-ban alakult, a szombatot vasárnapra tette át. A templomban nők és férfiak együtt ülnek, az utóbbiak hajadontót.

Az imák igen rövidek; az ünnepeket rendszeresen vásár- és katolikus ünnepnapokon tartják meg; engesztelő-napkor délben kimennek a templomból és csak néhány óra után gyűlnek ismét össze. A szónoklatban kerülik a kizárólagos zsidóságot.

— Nos, ha következetes akar lenni, akkor ez a jövő korszak zsidósága — mondá Fridrike Laditzhoz, midőn Skopp asszonnyal az imaházból kiléptek.

— Ó, nem asszonyom; — válaszolá Laditz mosolyogva. — Ez nem a jövő korszak zsidósága, hanem a jövő vallása. Ez a tiszta észvallás, melyen alig vehető észre valami kizárólagos nemzeti vagy felekezetiesség. Ily magaslatra fog a protestántizmus is emelkedni, milyenné már a szabad községekben, vagy a katolizmus a német katolikus szövetkezetekben kinőtte magát. Ekkor csak egy egyház lesz, megszűnnek a felekezeti szertartások és szokások, zsidóság, kereszténység megtisztulnak minden külsőségtől és eggyé lesznek. De a művelt és intelligens ember nem várja be a késő jövőndőt és már most széttepi e láncokat....

Nagy figyelemmel hallgatta ezt az előadást Fridrike, mely gondolatokba merült, melyben sem Skopp asszony, sem Laditz nem háborgatták.

Már csaknem befejezték utazásukat, látták Hamburgot, Kölnyt, Párist; voltak a kiállításán, sok ismerősre akadtak ott, szóval igen jól szórakoztak. Még gyakran beszélgettek vallási dolgokról és Laditz igen tanulékony tanítványra

akadt. A nyár már mulófélben volt és az utitársaság hazafelé jár a hajón, lefelé a Rajnán. Mily élvezet volt a nagyvárosi zaj, láрма, tolongás után a szép rajnavölgyet szemlélni! Gyönyörű szeptemberi nap, kissé meleg is; de a vizen kellemes hűvös szellő lengedez. Fridrike barátnőjével a hajó fedélzetén fel és alá sétál; a hölgyek mellett Laditz, ki mindazon városokat, melyek mellett elvonulnak, névről ismerte és majd kedves, majd riasztó regéket beszélt el felőlük. Itt Rhense mellett a császárszék, amott a trieri érsek egy vára, túl a kölni érsek birtoka és eddig terjedt a mainzi egyházi fejedelm birodalma. A hölgyek csak úgy lesték ajkáról a szót, oly szépen tudott elbeszélni és mindenről felvilágosítást adni. Jelenlétében ismét felépültek a lerombolt lovagvárak, a hegyek és sziklák felédtek elbeszélései által. Most Coblenz és Ehrenbreitenstein mellett haladnak el, ott fekszik a szép Stolzenfeld és amott Oberlaunstein. Mindig szebb és regényesebb lesz a táj; csak lassan halad a gőzhajó, de még mindig elég gyors annak, ki mind e szép képet élvezni akarja. Itt van a Lorelei szikla, mit Heine megörökített gyönyörű dalában, emitt St.-Goar és túl St.-Goarhausen. Számtalan hajó szeldeli a Rajna folyamot, jobb és balparton ide-oda vonatok járnak, hegyeken és alagutakon keresztül.

— Igen, kezdé Laditz, midőn mindnyájan már egy darabig szótlanul élvezték a gyönyörű vidéket, — ez a jelen korszak valódi képe; a rablólovagok várai még a sziklakon tapadnak; de már összecmoltak és ártalmatlan romok. Bizton szeldelik a hajók a türelmes folyó hullámain, mely alul, felül és középen át van hidalva és kétféle szállítják a vasutak a siető emberiséget. A középkor várainak rabló-

lovagjai az utolsó század vallás-háborúival elenyésztek, velük az előítéletek is. Minden nemzet, minden ember egyesül és Genfben most egy kongresszus gyűlt össze, hogy megdöntsék a papok és zsarnokok hatalmát és helyébe a nép általános és örökös békéjét ültessék....

Ezután elhallgatott, mintha lélekzetet akart volna venni.

— Fridrike — mondá ezután; — egy idő óta már csak keresztnevével szólítá — mi most már körülbelül négy hónapja vagyunk együtt; ez volt életem legszebb ideje! Fridrike, én megszerettem önt; úgy hiszem, hogy méltó vagyok önhöz. Fridrike, akar-e az enyém lenni?

Fridrike felkiáltott úgy, hogy a hajó többi utasai is figyelmesek lettek.

— Távozzék innét, mondá Skopp asszony Laditznak, hagyjon barátnőmmel egyedül.

Laditz a hajó tulsó oldalára ment, a karfára dőlt és tekintete a hullámokon tévelygett. Fridrike azonban leült és keservesen sirt. Skopp asszony nem háborgatta őt. Végre kérdé:

— Remélhet-e tehát barátunk?

Fridrike szemei ismét könnyeztek s még keservesebben zokogott.

— Oh, — mondá — tehát hűtlen legyek atyáim vallásához és annyira megsértsem boldogult szüleim emlékéit? Soha!

— Tehát mit akar cselekedni? Ijju életét szomorúságban akarja tölteni? De hadd szóljon maga helyett egy más, ki ügyesebb. — Odaszólítá Laditz urat.

— Fridrike, — mondá ez — egy percig sem habóznék önért a zsidó hitre térni. Reám nézve a vallás nagyönis formaszerű. De, mint barátnője mondja, kegyednek, mint zsidó nőnek, nem szabad férjhez mennie, tehát keresztelkedjék ki s dr. Zebulont hoitnak nyilvánítottuk és többé semmi akadály nem lesz egyebekelésünknek.

Fridrike arcát két kezébe rejté. — Nem tehetem, nem tehetem — mondá zokogva.

(Folytatása következik.)

Országos Tomché Jesivósz Egyesület, Győr

(Postacsekk-számla száma: 40.530.)

(Befejezés.)

Különböző adományok:

Dr. Klein Manó Fót 5, Frey Manoné Értény 5, Fischer Vilmos Kemenessömjén 6, Reitmann Ignác Székesfehérvár 10, Deutsch Mórné Rábahidvég 2, Benedek Gyula Értény 10, Benedek Gyuláné Értény 4, Singer Ferenc Szolnok 10, Goldberger Bernát Mosonszentjános 6, Hoffmann Józsefné Sárkeresztúr 3, Tannbaum Fülöpné Szeged 5, özv. Lévi Zsigmondné Tiszapalkonya 20:50, Keilermann Arnold állatorvos Kecskemét 10, Deutsch Ignác Erdőkürt 3, Glaser Szerén Nagyléta 4, Kohn Bernát Mórchida 10, Juszt és Reiberger Horvátimle 50, Deutsch Dávid Nagyörszöny 8, Zsebők Ferencné Ajka 5, Katz Hermína Nyirgelse 3:20, Fülöp és Frenkel Pócspetri 8, Hoffmann Sári Ostffyasszonyfa 5, Schwarcz Izidor Jászalsószentgyörgy 10, Deutsch Sándor Soltvadkert 3, Mosoni Talmud Tóra Braun Mór által 10:10, Dobó Jenő intéző Baja 3, Weisz Gyula Székesfehérvár 7, Klein József Barcs 5, Bauer Mózes Kunszentmiklós 4:20, Deutsch Hermann Kiskunhalas 4, Zoldán Sándor kántor Kalocsa 3:10, Kritzler Jakab Soltvadkert 50, Zipszer Henrik Mád 10, Eckstein Ignác Etyek 5, Rosenthal Dezsőné Szombathely 4, Singer Miksa Hévízszentandrás 5, Ausch Mór Kölesd 5, Gemiel Dávid Felsőszolca 4, Izr. Nőegylet Nádudvar 20, Frisch Sámuel Halmaj 10, Koch és Ripp Bácsalmás 5, Szolnoki Izr. Szentegylet 50, Schwarcz Miksa Nagytétény 5, Ungár Rezső főrabbi Nagytétény 5, Grosz Sámuel Földes 3, Weisz Miksa Zsámbék 8, Grosz Simonné Kiskunhalas 5, Barta Fülöp Veszprém 15:80, Preisach József Halimba 10, Grünbaum Ignác Nógrádkálló 4, Friedmann Jónás Szeghalom, fia barmicvóján 3, Török Lipót Hodász 2:50, Klein Testvérek Kunszentmárton 5, Spitzer Sámuné Szil 4, Steiner Emil (beküldte Sternberg Márkus) Örkény 2. Budapest: Ausch Zsigmond 3, Rosenthal Márkus 3, Ernst Lajosné 10.

Ruhamegváltásképen: Dr. Linksz Izsák főrabbi és neje Kőszeg gyűjtése 13, Schenk Bernátné Heves gyűjtése 10 (hozzájárultak: Schenké 2:80, Morvai Mórné 1:20, Steiner Hermann, Czigler Mórné, Klein Etel, Ambrus Aladár, Várkonyi Lászlóné, Patár András 1—1), Budapest: Prager Testvérek, Schlesinger

Bertalan és Társa, Steiner Testvérek, Wexner és Krausz, Lencz Ferenc és fiai bőrgyár megbízásából, Reich és Kardos 10—10, Fuchs és Klein, Fried B. és fiai 20—20, Postókereskedelmi Vállalat, Török Miklós 5—5. Wien: Weisskopf u. Schwarcz 10, Stiasny u. Spitzer 16.

Sürgőnymegváltások:

Schwarcz Győr—Holczér Pöstyén lakodalomnál 152:50, Koppel Győr—Löwinger Jánosháza esküvőnél 68:80, Schwarcz Jakab vállastanár—Hartmann főkantor leánya Budapest esküvőnél 40:90, Gottlieb Laca—Grünfeld Vásárosnamény lakodalomnál 28, Löwenstein Beled—Goldberger Pozsony esküvőnél 59:96, Kun Juda Chájim Kiskunfélegyháza leánya lakodalomnál 24, Hoffmann Hermann Berettyóújfalui lakodalomnál 13:54, Wachslér Győr—Wiesel Miskolc lakodalomnál 67:40, Flascher Chájim Diósgyőr leánya lakodalomnál 14:30.

A Győri Aut. Orthodox Izraelita Hitközség

a teljesen berendezett laskasütődéjében cca **1 vagon véti liszt felsütését bérbe adni óhajtja**, felkérletnek a vállalkozni szándékozók, ajánlataik beadására.

Győr, 1929. január hó 28-án.

Schwarcz Izidor
hitközségi elnök.

Hófehérre csak Wesilla mos

I-a porosz szenet, kokszoit és tűzifát
plombázott zsákokban, még aznap házhoz szállítok.

Tessék telefonon **J. 448-15.** felhívni

STEINMETZ MANÓ

porosz szén, tűzifa és kokszereskedése
Főüzlet és városi iroda:
Király-u. 1, az udvarban.

I. számú fióküzlet: Klauzál-utca 20.

Telefon: J. 464—81.

II. számú fióküzlet: Horn Ede-utca 15.

Telefon: Aut. 287—83.

Mai árak:

Ia. porosz szén
mázsánként 7.60

Ia. porosz Minden-
denburg koks
mázsánként 8.60

Ia. aprított im-
port-fa 5.60

1 karika puhafa
alágyújtáshoz 1.20

Díjmentesen
házhoz szállítva
és felhordva.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 25 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelzés levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díjelőzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi ut 57/b — Telefon (cégnélküli levelezés).

NE válaszoljanak a kételkedők, a bizalmatlankodók, csak azok irjanak részletesen e hirdetésre, akik bizalommal vannak egy legényeletet megunt, harminczilencéves izraelita föld-birtokos iránt, aki tekintélyes vagyonánál, jövedelménél fogva nem hozományt, hanem ASSZONYT, megértő életlétsát akar. Saját házamban berendezett négyosztós lakással rendelkezem. tehát ez is hozzájárul ahhoz, hogy jövedőbelim megválasztásánál KIZÁRÓLAG annak személyét tekintsem fő-feltételnek. Szíves választ „Minnél előbb, ennél jobb” jeligére kiadóra kérek.

HÁZASSÁGOKAT jobb zsidó körökben diszkrétan, eredményesen közvetít Glück Gyula, Debrecen, Hatvan-u. 11. (Válaszbélyeg.)

MIVEL szüleim fáradtabbak ahhoz, hogy engem ismerkedési estélyekre vigyenek, ahhoz pedig konzervatív gondolkodásúak, semhogy ezuton akarnának férjhezadni, tehát magam fogom e „nagy kérdést” megoldani. Tehát: gyáros családból való iskolázott, emellett háziasszonnyal nevelt 23 éves, izraelita — csinosnak mondott — leány vagyok. Harmincöt ezer pengő bankbetét van saját nevemen és mint szüleimtől hallom, jövedőbelim atyám gyárába is benőszülhet. Különösebb kikötéseim jövedőbelimmel szemben nincsenek, nem vagyok anyagias gondolkodású, szüleim sem azok, épen azért meg kívánom, hogy jövedőbelim minden tekintetben uriember legyen. Magánegyének levelét egyelőre kiadóhivatalba kérem, „Jólét és szeretet” jeligére.

SZOMBATTARTÓ nyomdászsegéd azonnali belépésre ajánlkozik. Cím: Blasz Imre, Sarkad.

TIFERESZ BACHURIMOK és műkedvelő bócherok figyelmébe ajánlom magyarnyelvű purimjátékaimat. Nívósak, tartalmasak, érdekesek, mulatságosak. Kérjen részletes ismertetést. Mannheim Mór, Debrecen, Kosuth-u. 45.

VIDÉKI fakeskedésbe alkalmazott kerestetik, ki a detail eladásban és az irodai munkákban kellő jártassággal bír. Ajánlatok „Övadékképes” jeligére a kiadóra kértnek.

ORTH. házhoz kerestetik németül is tudó jobb zsidó leány, gyermekek mellé, ki háziartásban is segédkezne. Cím: Schönberger Fülöp, Budapest, Gróf Zichy Jenő utca 12.

PURIMSPIÉLOKAT magyarul és jidischül, szállít; személyes purimi szereplésre és művészies estélyek rendezésére vállalkozik: *Holzschlag* Sámuel zsidó művész, Budapest, Dob-u. 21. Vidékre is.

KERESEK németül beszélő intelligens leányt, két gyermekhez. Engländer, Aggtelek u'ca 16.

BORÜZLETTEM részére keresek 22—26 éves, megbízható, vallásos fiatalembert, kit utazói minőségben alkalmaznák. Fizetés megegyezés szerint. Cím válaszbélyeggel „Bor” jeligére a kiadóban.

SOFFÓR, szerelő 10 evi gyakorlattal, szombattartó állást keres. Berger, Ujpest, Mária-u. 3.

הרבה כשר

VÉNUS

ételzsír

Synders győri orth. főrabbi ur hechsérével ellátva.

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer, csemege és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa
Győr-Budapest, Zoltán-utca 16. Telefon: 208-22.

Képviseli:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Ujpest” 161.

15 EV ÓTA fentálló orthodox korcsma berendezéssel együtt, belegség miatt eladó. Dob-u. 32, az orthodox hiiközség székházával szemben.

HALLÓ! JÖN A PURIMI Halló, ifjak, bócherok és gyerekek! Ha akartok purimkor mulatni öregeket és fiatalokat, rendeljétek tőlem a legelsőrangú purimspielokat. 1, 2, 3, 4, 5 játszó személy részére kaphatók. Árak 1—5 pengő. Az összeg előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel. Reich Béla tanító, Pircse.

TÖBB évi gyakorlattal bíró fatelep kezelő (raktárnok) könyvelő, szombaton zárva tartó üzletben alkalmazást, vagy ehhez hasonló foglalkozást szerény igényekkel elvállalna. Cím: Weinberger Ernő, Kisvárdá.

FESTÉKESEKNEL, fűszereknél bevezetett ügynököt felvesz: Klein, Eötvös-u. 24. I. 16.

JOLMENŐ iparvállalat közreműködő társat keres 4—5000 P-vel. „Biztos jövedelem” jelige.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakab villanyerőre berendezett sírkőműzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber, magyar vagy német szövegű lakodalmi meghívó és bármiféle nyomtatvány a legkifogástalabbul készül **Schwartz Lipót könyvnyomdájában Kunszentmiklós.** Kérjen árajánlatot.

DENATURÁLT SZESZ, kartelen kívüli, üvegekben és hordókban legolcsóbban kapható Pollák Zsigmondnál Debrecen.

Remény

zsidó ifjusági folyóirat.
Zsidó ifjusági regények, elbeszélések, darabok, szavalóversek, rejtélyny, sakk, sport, cserkészlet stb.

Szerkeszti: **Dr. Molnár Ernő.**

Félévre 4 pengő.
Budapest, IV., Magyar-ucca 3. szám.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI., Próféta ucca 7

ידיעות ציוניות

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Két előadás

Az egyik előadás mult vasárnap hangzott el Budapesten, egy protestáns körben, a másik ugyanaz nap egy bécsi katolikus tudományos egyesületben. Mindkettő tanulmányos és megiszívlelendő mozzanatokot tartalmaz számunkra.

A magyar protestáns diákok által rendezett konferenciák előadásai sorából a zsidóságot az a fejtegetés érdekli leginkább, melynek tárgya a zsidó-misszió volt. A napilapok jelentése szerint az előadó teológus azt hangoztatta egyrészt: »amíg a keresztények azt vallják, hogy zsidóból sohasem lehet igazi keresztény, mindaddig elintézetben állnak a keresztény hitvallással, amelynek értelmében az egyház egyetemes«. Másrészt azonban azt is mondotta a szónok, hogy »a zsidók megtéréseinek igazi módja, ha a keresztények — igazi keresztények módjára viselkednek«.

A zsidók megtérésére irányuló mozgalom, a mozgalom eszközei, elvei, megérdemlik zsidó részről a reájuk való figyelmet, mert tanulságot rejtenek magukban s megmutatják az utat, amelyen a zsidóság megmentése érdekében haladnunk kell. Az orthodox zsidóságnak, amely legjobban érzi magát a tradíciókkal egybekötöttnek, szent kötelessége megerősíteni a zsidó pozíciókat. A magyar zsidóság pozíciójának erősítésére igen nagy szükség van, tekintettel arra, hogy különösen a fővárosi (természetesen nem-orth.) zsidóság körében a kitérés mozgalom hihetetlenül nagy. Nincs egészen pontos statisztika arról, mennyi zsidó hagyta el az utolsó tíz évben ősei hitét, de minimális becslés szerint 20.000 lélekről lehet szó. Hogy mennyi vérvesztésé t, hogy

az anyagi és szellemi tőkének milyen csökkenését jelenti e szám, azt nem kell bőven fejtegetni. A mikor ennyi a kitérés, érthetetlen, hogy bizonyos keresztény papi részről mégis »sikertelenség«-ről beszélnek. E jelenségnek oka, hogy ezek a papok azt szeretnék, hogy a zsidó hitszegés megtérést jelentsen, pedig legfeljebb kitérés jelent. Nem az a hiba tehát, hogy a keresztények nem tartják a kitértet igazi kereszténynek. Mert az igaz. A zsidó kényszerből vagy érdekből hagyja ott hitét. A társadalomba való jogát nem bírja sokszor elérni kitérés nélkül. Vagy megakarja menteni hivatalát a smáddal. Esetleg jó elhelyezkedést vél elérni a kitérés útján. Hogy ez így van, ezt mindenki tudja. Mindenki tudja a kitért zsidó hitéserejének a vallás idealizmusához méltatlan motivumait. Mégis, mit látunk? A kitért még most is el tud helyezkedni papi vagy állami segédlettel és így az állam és a társadalom saját magán mutatja be, hogy többre becsüli az önértékes zsidónál a meggyőződésnélkülit, a gerinctelent. S azért a kitérés erkölcsi értékét két nem az akadályozza, hogy »a kitérttel szemben nem viselkednek kereszténymódra.« Nem az a baj. Baj az, hogy ezt a keresztényi szeretetet a ki nem tért zsidók nem érzik. Mert akkor derülne csak ki, melyik vallásnak van vonzóbb ereje a zsidóknak: az évezredes ősi hitnek, avagy a társadalmat domináló egyháznak?

Hogy a zsidóságnak nem kellene félni az e kérdés körül felmerülő eredménytől, abban a meggyőződésben megerősít bennünket egy másik előadás, amely Bécsben

hangzott el. A katolikus Leo-társaságban az érseki palotában tartott előadást dr. Kaminka neológus rabbi a tehilimről. Azt bizonyította széles tudományos alapon, a régi babilonai és egyiptomi költészetből vett párhuzamokkal, hogy nincs igaza a bibliakritikának, amikor a zsolttárokat a makkabeusok ideje után keletkezettnek és amellyel történelmi tévedés a zsolttárokra vonatkozó zsidó tradíció igaz. Az előadón elnöklő katolikus teológus az előadás konkluzióját olyképp fejezte ki: »aki az ótestamentum alapjait ingatja meg, az megrendíti azt az alapot is, amelyen a katolicizmus felépült«. Mig tehát nálunk nem akarják a kitérés igazi okát látni s a biblia alapjaitól eltávolodott zsidószármazású emberekkel akarják erkölcsi értékeket produkálni, addig Bécsben látják, hogy a baj az általános hitetlenségben rejlik. E hitetlenség leküzdése sokkal fontosabb, mint a zsidó lelkek fogdosása. E hitetlenség leküzdése az ótestamentum alapjaira való visszatérés útján történhet a legjobban. Ez másszóval azt jelenti: a zsidó tanulja meg szentírását és a keresztény is higgyen a szentíráseben.

Rendkívüli módon rokonszenves nekünk orthodox szempontból e a kijelentés. Meggyőződésünk szerint csak a Tóra ismerete, tanulmányozása s az ebből természetes következményként folyó gyakorlás fogja erkölcsileg felnevelíteni a zsidóságot. Ezt a zsidóságot nem lehet ugyan megtéríteni, de természetes szövetségese a hit megerősítéséért vívott küzdelemben minden pozitív vallásosságú egyháznak.